

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1995-1996

26 OKTOBER 1995

BELEIDSBRIEF

**Vlaanderen : ondernemend land
Nieuwe mogelijkheden uitbouwen voor de vernieuwing van de economie**

Beleidsprioriteiten 1995-1999

ingediend
door de heer Eric Van Rompuy,
Vlaams minister van Economie, KMO,
Landbouw en Media

Met deze beleidsbrief wordt voor de periode 1995-1996 een meer concrete uitwerking gegeven van de basisopties vervat in het regeerprogramma. De brief is de weergave van de visie van de functioneel bevoegde minister en vormt de basis van een debat in het Vlaams Parlement. In voorkomend geval zullen de uitvoeringsmaatregelen ter goedkeuring aan de Vlaamse regering of het Vlaamse Parlement worden voorgelegd.

INHOUDSTAFEL

1. "VLAANDEREN, ONDERNEMEND LAND"	5
1.1. De Vlaamse economie : stand van zaken	5
1.2. Uitdagingen voor Vlaanderen	5
1.3. Doelstellingen van het economisch beleid in Vlaanderen	10
1.4. Het vernieuwingsproject "Vlaanderen, ondernemend land"	10
2. HET VERBETEREN VAN HET ONDERNEMINGSKLIMAAT	10
2.1. Pleitbezorger bij de federale regering over loonkosten en fiscaliteit	11
2.1.1. Loonkosten	11
2.1.2. Vennootschapsfiscaliteit	11
2.2. Betere dienstverlening door de Vlaamse overheid	13
2.3. Expansiesteun	13
2.3.1. Expansiewetgeving : een overzicht van de laatste jaren	14
2.3.2. Kernegevens in verband met de expansiesteun aan middelgrote en grote onder- nemingen	15
2.3.3. Kernegevens in verband met de expansiesteun aan kleine ondernemingen	15
2.4. Ontwikkeling van risicokapitaal en eigen beslissingscentra	22
2.4.1. De rol van de GIMV	22
2.4.2. Garantierегeling voor risicokapitaal in KMO's	23
2.4.3. Uitbouw van pensioenfondsen in de KMO-sector en stimuleren van werknemers- participaties	23
2.4.4. Samenwerkingsverbanden in de Vlaamse financiële wereld	23
2.4.5. Opvolgingsproblematiek in de KMO's en successierechten	24
2.5. Infrastructuur en bedrijventerreinen	24
3. ONTWIKKELEN VAN VAARDIGHEDEN	27
3.1. Vorming binnen de ondernemingen	27
3.2. VIZO en VDAB	28
3.3. Samenwerkingsverbanden tussen ondernemingen (clusters) en subregionale samen- werkingsverbanden	28
3.3.1. Clusters	28
3.3.2. Collectieve onderzoekscentra	29
3.3.3. Plato-projecten	30
3.3.4. Regionaal beleid	30
3.4. Het stimuleren van onderzoek en ontwikkeling	33
3.5. KMO's en technologische vernieuwing	33
3.5.1. Toegankelijkheid van het IWT voor KMO's	34
3.5.2. Het MKB-initiatief van de Europese Commissie	34
3.6. Adviespremies KMO's	35
4. ONTWIKKELING VAN NIEUWE MARKTEN EN INTERNATIONALISERING	35
4.1. Telenet	36
4.2. Milieusector	36
4.3. Multimedia	37
5. ANDERE AANDACHTSPUNTEN	37
5.1. Reconversie van Limburg	37
5.1.1. Krachtlijnen economische reconversie	38

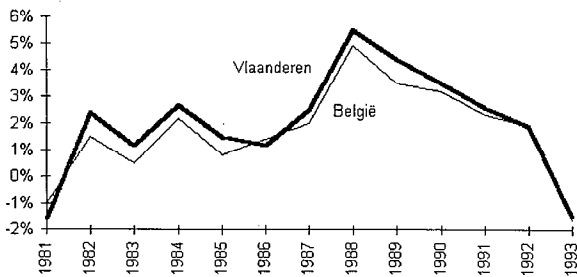
5.1.2. Krachtlijnen sociale reconversie	38
5.1.3. Nieuw structureel kader	38
5.2. Delocalisatie	38
5.3. Premies voor deel-tijd-arbeid	40
5.4. Landbouw	41
5.5. Actieprogramma Textiel	41
5.6. Binnenvaart : alternatief vervoer met mogelijkheden	42
5.7. Energiebeleid	43
5.8. SERV : naar een nieuwe overlegvorm ?	43
6. KERNCIJFERS VAN DE BEGROTING ECONOMIE	44
BIJLAGE	
1. Kaart van ontwikkelingszones en doelstellingsgebieden	46
2. Overzicht van de financieringsenveloppe voor de Limburgse reconversie.	48
3. Steunevolutie expansiewetgeving (wetten '59 en '70)	50
4. Steunevolutie wet van 4 augustus 1978.	54

1. "VLAANDEREN, ONDERNEMEND LAND"

1.1. De Vlaamse economie : stand van zaken

Vlaanderen is de economische sterke regio van België. In de periode 1980-1993 lag de economische groei van Vlaanderen met uitzondering voor het eerste jaar, consistent hoger dan de economische groei van België. De Vlaamse economie groeide sinds 1980 gemiddeld met 2,0% per jaar, tegenover 1,6% voor de totale Belgische economie. Met een Bruto Regionaal product van 4.355 miljard frank in 1993, is het aandeel van Vlaanderen in het Belgische BBP opgelopen tot 60%.

Economische groei, 1980-1993

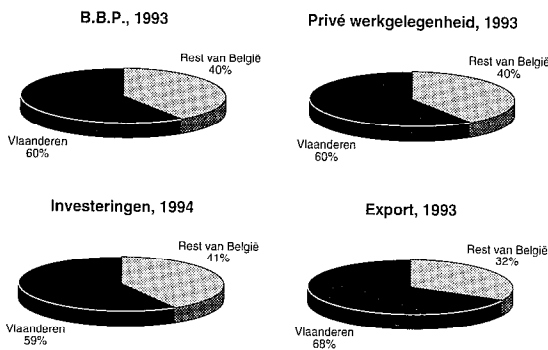

Bron: Administratie Planning en Statistiek

Ook op andere economische indicatoren is het overwicht van Vlaanderen sinds 1980 toegenomen:

- het aandeel van Vlaanderen in de privé-werkgelegenheid steeg van 55% in 1980 naar 60% in 1994 ;
- de ondernemingen in Vlaanderen realiseerden in 1994 68% van de totale Belgische export tegenover 61% in 1980 ;
- Vlaanderen was in 1994 verantwoordelijk voor 59% van de totale investeringen in België, in 1980 bedroeg het Vlaams aandeel 58%.

Aandeel van Vlaanderen

Bron NIS en RSZ-statistieken

Deze positieve groeiprestaties in het verleden mogen ons echter niet de ogen doen sluiten voor de problemen waarmee de Vlaamse economie vandaag de dag geconfronteerd wordt. Onze economie slaagt er immers niet in iedereen die wil werken een job aan te bieden, met werkloosheid tot gevolg. Bovendien blijkt er bij de ondernemers een grote

zorg te bestaan over het toekomstige concurrentievermogen van de in Vlaanderen opererende ondernemingen. De ondernemers maken zich daarbij niet alleen zorgen over hun kostenpositie maar ook over hun strategische positie. De ondernemers staan inderdaad voor grote uitdagingen en opportuniteiten op technologisch en commercieel vlak die hun dwingen hun strategie te heroriënteren.

1.2. Uitdagingen voor Vlaanderen

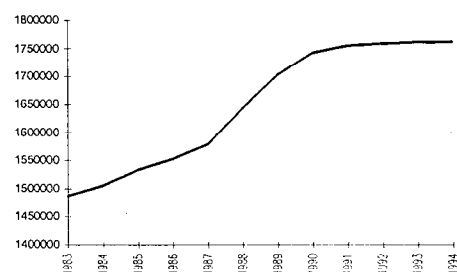
De werkloosheid is na de periode van hoogconjunctuur op het einde van de tachtiger jaren terug beginnen stijgen en bereikte begin '94 zijn voorlopig hoogtepunt. Februari '94 waren er meer dan 240.000 uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (UVW's), met daarnaast nog een 50.000-tal oudere werklozen. Deze hoge werkloosheid creëert een klimaat van onzekerheid bij consumenten en ondernemingen, waardoor de binnenlandse vraag (= consumptie en investeringen) maar niet op gang komt en de spaarneiging veel hoger blijft dan in de ons omringende landen.

Werkloosheid (UVW's) in Vlaanderen

Bron: RVA-statistieken

Werkgelegenheid in Vlaanderen

De voortdurende hoge werkloosheid heeft het geloof in de economie als "banenmachine" gevoelig verminderd ; voor een deel ten onrechte. In de periode 1983-1993 zijn er immers in Vlaanderen 275.000 jobs bijgekomen, waaronder 200.000 in privé-ondernemingen. En na de arbeidsuitstoot in de jaren 1993 en 1994, als gevolg van de sterkste recessie sinds de Tweede Wereldoorlog, wordt voor 1995 terug een netto-job-creatie voorspeld.

De hoge werkloosheid in Vlaanderen is dus niet zoals vaak gedacht wordt, een gevolg van een vermindering van het aantal banen in Vlaanderen. Werkloosheid is immers niet alleen een kwestie van de creatie van arbeidsplaatsen (m.a.w. de vraag naar arbeid), maar is ook een gevolg van het toenemend aantal mensen dat wil werken (= aanbod van arbeid).

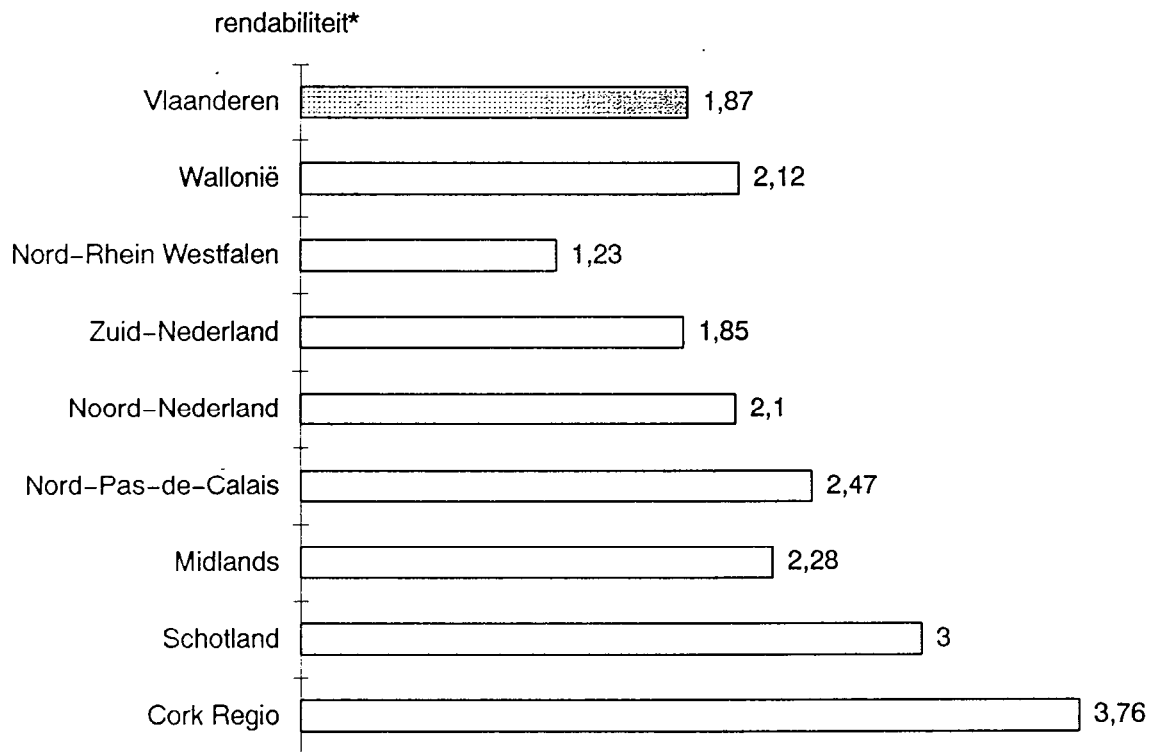
De stijging van het aantal arbeidsplaatsen in het verleden was niet voldoende om aan alle werkzoekenden een passende baan te bezorgen. Bovendien speelt naast de kwantiteit ook de kwaliteit van het arbeidsaanbod een rol. Zo blijkt dat de werkzoekenden niet steeds over de vereiste vaardigheden beschikken om met succes de aangeboden banen te kunnen opnemen.

Het tweede knelpunt betreft de toekomst van Vlaanderen als ondernemingsregio ; deze toekomst wordt door de ondernemers steeds meer in vraag gesteld. Competitieve ondernemingen zijn nochtans van levensbelang in Vlaanderen. De Vlaamse economie wordt immers gekenmerkt door een hoge graad van openheid en is voor 2/3 verantwoordelijk voor de totale export van België. Het concurrentievermogen van de Vlaamse ondernemingen op internationale markten is dan ook van prioritair belang voor de Vlaamse economie.

Ondernemen in en vanuit Vlaanderen blijkt inderdaad steeds moeilijker te worden, o.a. als gevolg van de stijgende internationale concurrentie. Zo verliezen onze ondernemingen op de exportmarkten meer marktaandeel dan hun buitenlandse concurrenten. En ook op de binnenlandse markt wordt de concurrentie van buitenaf sterker gevoeld. Tegenover deze eerder pessimistische geluiden, staan de prestaties van verschillende Vlaamse bedrijven die vanuit Vlaanderen de wereldmarkt veroveren. En de sterke toename van nieuwe buitenlandse investeerders in Vlaanderen sinds 1994 geeft een duidelijk signaal dat Vlaanderen als investeringsregio nog steeds opportuniteiten biedt.

De zorg over dat concurrentievermogen heeft in de eerste plaats betrekking op de kostenpositie van Vlaanderen in vergelijking met de ons omringende regio's. Uit een studie van PLI-Price Waterhouse blijkt dat Vlaanderen in het algemeen gekenmerkt wordt door hoge kosten, wat de rentabiliteit van investeringsprojecten naar beneden drukt.

Kostencompetitiviteit Vlaanderen, 1992

* geaktualizeerde winst na belastingen

Bron: PLI-Price Waterhouse en Vlaams Economisch Verbond

Maar de zorg van de Vlaamse ondernemingen over hun concurrentievermogen heeft ook betrekking op de strategische positie van de ondernemingen. Kennis en innovatie spelen daarbij een essentiële rol ; concurrentievoordelen berusten steeds meer op kennis en aanhoudende vernieuwing. Onderzoek en ontwikkeling enerzijds en de toepassing van nieuwe technologieën in bestaande activiteiten anderzijds worden almaar belangrijker. Maar niet alleen technologische innovaties, ook commerciële en organisatorische innovaties zijn van essentieel belang voor het concurrentieel voordeel.

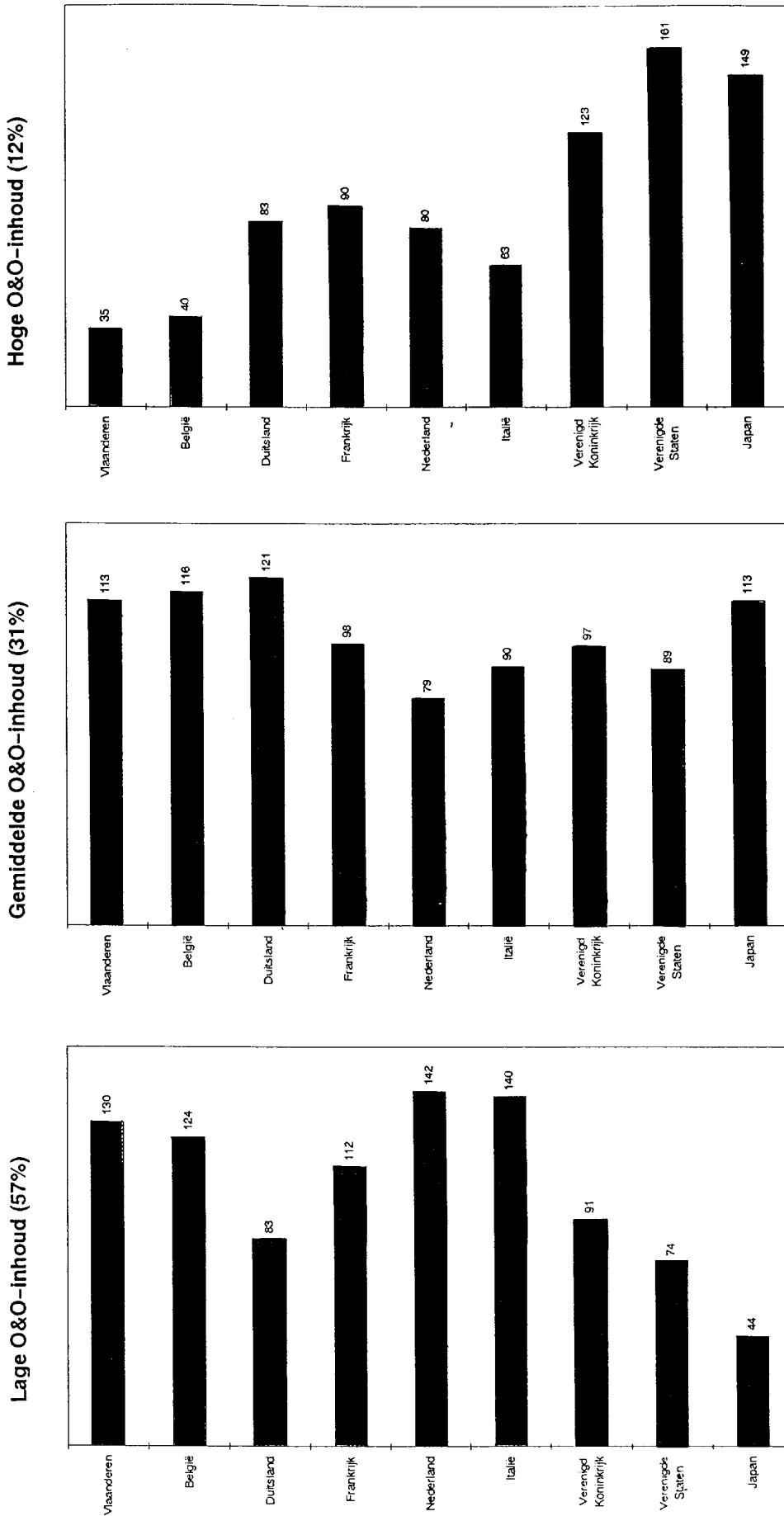
Op het vlak van dat strategisch concurrentievermogen scoort Vlaanderen relatief minder goed. Zo moeten we vaststellen dat onderzoek en ontwikkeling (O&O) in Vlaanderen een minder belangrijke plaats inneemt dan in andere landen. Het economisch weefsel in Vlaanderen, en bijgevolg ook de exportstructuur verraadt een sterke oriëntatie naar vrij traditionele activiteiten, waar de internationale concurrentie het sterkst aangevoeld wordt. Vlaanderen blijkt relatief sterk gespecialiseerd te zijn in sectoren die gekenmerkt worden door een gemiddelde en lage O&O-inhoud (dit zijn sectoren waar minder dan 4% van de omzet besteed worden

aan O&O) : 88% van de toegevoegde waarde situeert zich in deze sectoren, wat beduidend meer is dan in onze buurlanden. Hoog technologische bedrijfstakken waarin O&O-inspanningen oplopen tot boven de 4% van het omzetcijfer en die vooral drijven op kennis realiseren slechts 12% van de totale toegevoegde waarde in Vlaanderen. Vlaanderen zal bijgevolg zijn traditionele sectoren moeten vernieuwen en opportuniteiten ontwikkelen in de nieuwe bedrijfstakken.

Niet alleen de omvang van O&O-bestedingen, maar ook de aanwending van deze middelen stelt een probleem. De O&O-inspanningen door Vlaamse ondernemingen blijken vaker gericht te zijn op proces- dan op produktinnovatie. Procesinnovatie is vooral gericht op kostenbeheersing door productieprocessen efficiënter te laten verlopen. Produktinnovatie, dat in Vlaanderen minder aandacht krijgt, heeft tot doel nieuwe en kwalitatief betere produkten op te markt te brengen. Om optimaal in te spelen op nieuwe markten en nieuwe behoeften, moet in de toekomst dan ook meer aandacht besteed worden aan produktinnovatie en - vernieuwing.

Graad van specialisatie¹ naar O&O-inhoud² index (OESO=100)³

Bron: OESO en Vlaams Economisch Verbond

¹ Gemeten a.h.v. exportcijfers.

² Gemeten a.h.v. het belang van O&O als percentage van de omzet

³ Een index groter dan 100 duidt op een relatieve specialisatie t.o.v. het gemiddelde van de OESO-landen

1.3. Doelstellingen van het economisch beleid in Vlaanderen

Het bevorderen van de werkgelegenheid en het herstel van het concurrentievermogen zijn de twee grote uitdagingen waar de Vlaamse regering de volgende vier jaar voor staat. Bevorderen van de werkgelegenheid betekent dat er inspanningen geleverd moeten worden om de economisch verantwoorde creatie van banen te bevorderen enerzijds en om de vaardigheden van de werkzoekenden beter af te stemmen op de gevraagde eisen anderzijds. Herstel en vrijwaring van het concurrentievermogen impliceert dat **zowel het kostenaspect als het strategische aspect van het concurrentievermogen** de nodige aandacht krijgen binnen het Vlaams economische beleid.

Het is duidelijk dat beide uitdagingen niet los van elkaar gezien kunnen worden. Een herstel van het concurrentievermogen zal positieve effecten hebben voor de werkgelegenheid. Gezonde en rendabele bedrijven zijn immers de beste garantie voor de creatie van jobs : het concurrentievermogen als hefboom voor werkgelegenheid. Maar ook omgekeerd, een beleid voor de werkgelegenheid zal rekening dienen te houden met de gevolgen voor het concurrentievermogen.

Het economisch beleid heeft als doelstelling die activiteiten in Vlaanderen te stimuleren die een hoog welvaartsniveau garanderen, waarbij zoveel mogelijk mensen aan de slag zijn en (onder meer) ecologische randvoorwaarden in acht genomen worden. Daarvoor is een Vlaamse economie met toekomst nodig die bestaat uit en steunt op een diversiteit van ondernemingen en sectoren : Vlaamse en buitenlandse ondernemingen, KMO's en multinationals, high tech en meer "traditionele" sectoren, startende en groeiende bedrijven.

Een dergelijke algemene doelstelling vertaalt zich in verscheidene concrete doelstellingen :

- het ontkiemen van nieuwe projecten en nieuwe activiteiten (bv. multimedia, milieu,...) ;
- de innovatie in bestaande ondernemingen ;
- het starten van nieuwe ondernemingen ;
- het stimuleren van de ondernemingsgroei ;
- het aantrekken van buitenlandse investeerders ;
- het ontwikkelen van lokale beslissingscentra (o.a. door de doorgroei van KMO's).

Deze doelstellingen kaderen allen in een nieuw economisch project "Vlaanderen, ondernemend land" dat de Vlaamse regering de komende jaren wil lanceren.

1.4. Het vernieuwingsproject "Vlaanderen, ondernemend land"

Het economisch beleid heeft verschillende instrumenten en hefboomen tot zijn beschikking om bovenvermelde objectieven te realiseren. De omgeving waarin dit moet gebeuren, is echter sterk in beweging. De mundialisering heeft niet alleen geleid tot het openstellen van voorheen afge-

schermde markten, maar ook tot een stijging van de concurrentie. De steeds voortschrijdende technologische vooruitgang heeft geleid tot een omgeving waar kennis en drastische vernieuwing almaar belangrijker worden. In een dergelijke snel veranderende omgeving moet actief en permanent gezocht worden naar nieuwe antwoorden en oplossingen voor de problemen die zich stellen.

Bij het zoeken naar nieuwe oplossingen moet de klemtoon liggen op vernieuwing en aanpassing. Welvaart en werkgelegenheid in een economie kunnen immers maar gevrijwaard worden als die economie zich flexibel kan aanpassen aan snel wisselende omstandigheden, zich permanent vernieuwt en een centrale plaats geeft aan kennis- en kunde-intensieve activiteiten. Een gezaghebbende internationale instelling zoals de OESO heeft duidelijk gesteld dat welvaarts- en werkgelegenheids-groei in hoge mate bepaald wordt door de "capacity to innovate and adjust". Dit geldt zowel voor de ondernemingen als de overheid, ook in Vlaanderen.

Daarom neemt de Vlaamse regering zich voor om de komende jaren een project te starten rond het thema "Vlaanderen, ondernemend land". Dit project heeft de betrachting een gunstig ondernemings- en vestigingsklimaat te scheppen en de ondernemingen in Vlaanderen te stimuleren zich te vernieuwen zodat zij beter in staat zijn in de globale economie welvaart en banen te creëren.

De Vlaamse regering doet een oproep aan de ondernemingen in Vlaanderen om door vernieuwing bij te dragen tot het behoud en de creatie van welvaart en werkgelegenheid. Zelf zal de Vlaamse overheid de nodige voorwaarden scheppen om de kosten in Vlaanderen competitief te maken en de vestigingsfactoren aantrekkelijk te maken. Het is dit samenspel tussen een voorwaardenscheppende overheid en een zich vernieuwende marktsector, waar het project "Vlaanderen, ondernemend land" op berust. Van het slagen van dit project hangt de welvaart en werkgelegenheid in Vlaanderen af.

2. HET VERBETEREN VAN HET ONDERNEMINGSKLIMAAT

De verbetering van het strategische concurrentievermogen van het Vlaamse bedrijfsleven veronderstelt op de eerste plaats dat er gewerkt wordt aan een beter ondernemingsklimaat. Het ondernemingsklimaat moet opportuniteiten creëren, de ondernemingszin bevorderen en de ondernemingsgroei stimuleren. Met omgeving bedoelen we hier bijgevolg zowel het macro-economisch klimaat, de vigerende wetten, decreten en reglementeringen, de economische infrastructuur (wegen, havens, telecommunicatie,...), het investeringsklimaat en de financiële omgeving.

Het ondernemingsklimaat moet er op gericht zijn het ondernemen aan te moedigen. Te vaak hebben ondernemingen de indruk dat het overheidsoptreden het ondernemerschap afremt. Deze negatieve en ontmoedigende perceptie werkt het fenomeen

van bedrijfsstopzetting en van delokalisatie in de hand.

De Vlaamse regering beschikt niet over alle hefbo- men om het ondernemingsklimaat te beïnvloeden. Maar toch is het de ambitie van de Vlaamse rege- ring om de eigen bevoegdheden in functie van een drastische klimaatsverbetering aan te wenden.

Het is mijn bedoeling om op dit vlak ook een samenwerking na te streven met de federale over- heid, teneinde middels een gebundelde inzet het ondernemingsklimaat in Vlaanderen te verbeteren.

In de komende legislatuur zal de aandacht daarbij vooral naar de volgende punten uitgaan.

2.1. Pleitbezorger bij de federale regering over loonkosten en fiscaliteit

2.1.1. Loonkosten

In een recente studie van "The Economist Intelligence Unit" van 1995 werd berekend dat de arbeidskosten in België in 1994 de derde hoogste ter wereld waren.

Uitgedrukt in dollar per uur bedroegen de arbeids- kosten (alles inbegrepen) in een reeks landen in afnemende volgorde :

Duitsland	25.93 USD
Zwitserland	23.00 USD
België	21.69 USD
Noorwegen	20.42 USD
Japan	20.42 USD
Oostenrijk	19.94 USD
Nederland	19.75 USD
Denemarken	19.55 USD
Europese Unie	19.09 USD
Zweden	18.20 USD
V.S.A.	17.30 USD
Finland	17.25 USD
Frankrijk	16.53 USD
Italië	15.79 USD
V.K.	13.50 USD
Spanje	11.14 USD
Griekenland	6.92 USD
Portugal	4.19 USD

De hoge loonkosten in Vlaanderen vormen naast andere factoren een bedreiging voor het concu- rentievermogen van het Vlaams bedrijfsleven, met als gevolg een verlies aan marktaandelen in het buitenland. Het verlies aan marktaandelen beperkt zich niet enkel tot landen met lagere loonkosten dan Vlaanderen; ook in landen met hogere of ver- gelijkbare loonkosten verliest Vlaanderen markt- aandelen omdat daar de Vlaamse ondernemingen geconfronteerd worden met import uit landen met lagere loonkosten. Bovendien hebben hoge loon- kosten een negatieve impact op de werkgelegen- heid, aangezien zij de substitutie van arbeid door kapitaal aanmoedigen en leiden tot een uitstoot van werknemers die de hoge produktiviteitsdruk niet aankunnen of niet over de vereiste scholing beschikken.

Daarom stelt het Vlaamse regeerakkoord uitdruk- kelijk dat met de federale regering een dialoog zal

worden aangegaan over de verlaging van de sociale lasten, die een belangrijke kostprijscomponent van de totale loonlasten uitmaken. De verlaging van de loonlasten is van primordiaal belang voor export- bedrijven en voor KMO's. Daarnaast houdt een loonkostenverlaging belangrijke mogelijkheden in voor het scheppen van banen in arbeidsintensieve activiteiten. Deze dialoog zal in ruggespraak gebeuren met de Vlaamse sociale organisaties.

Hierbij mag men niet uit het oog verliezen dat de federale regering reeds belangrijke lastenverlagin- gen inzake RSZ-werkgeversbijdragen heeft toege- kend.

Voor 1995 kan het effect van deze maatregelen als volgt geraamd worden :

* Vermindering van de werkgeversbij- dragen voor lage lonen (d.z. lonen tussen 42.000 tot 51.000 frank/maand)	7,5 mrd Fr.
* Jongerenbanenplan	11,0 mrd Fr.
* Versterking plus-één-plan	0,8 mrd Fr.
* Maribel	20,1 mrd Fr.
* Tewerkstellingsakkoorden 1995-1996 (bijdragevermindering van 150.000 frank per jaar per nieuwe aanwerving)	0,3 mrd Fr.
* Voordeelbanenplan (opvolger van het jongeren-banenplan)	1,3 mrd Fr.
* Reeds bestaande lastenverlagingen (KB 230,...)	4,8 mrd Fr.
TOTAAL	45,7 mrd Fr.

Voor 1996 werden door de federale overheid bijko- mende lastenverlagingen ten belope van 6 miljard in het vooruitzicht gesteld (o.m. 4 miljard door het optrekken van de looncategorie die in aanmerking komt voor patronale bijdragevermindering van 51.000 fr. tot 60.000 fr.).

Indien men deze lastenverlaging (51,7 miljard) relateert tot de totale massa van werkgeversbijdra- gen⁴, werd hierdoor een vermindering met 7,3% toegekend. Op basis van gegevens van de NBB blijkt dat deze verminderingen van de sociale zekerheidsbijdragen voor de werkgevers in de periode '91-95 een daling van de arbeidskosten met 1% hebben mogelijk gemaakt.

2.1.2. Vennootschapsfiscaliteit

De vennootschapsfiscaliteit is ook een materie die tot de bevoegdheid van de federale overheid behoort. De fiscaliteit beïnvloedt de netto-resulta- ten van de ondernemingen en is daarom een belangrijke factor die het concurrentievermogen determineert.

⁴ Laatste beschikbare cijfer i.v.m. werkgeversbijdragen betreft 1993, m.n. 592,8 mrd Fr. (Bron : Jaarverslag RSZ 1993). Voor het jaar 1995 raamt men dit bedrag op 700 mrd Fr. De vermindering van de bijdragen wordt tegenover dit laatste bedrag gerelateerd.

In de voorbije legislatuur heeft de Vlaamse regering er bij de federale regering op aangedrongen om het gunstige statuut van de distributiecentra in te voeren, naar Nederlands voorbeeld. Vlaanderen beschikt immers over natuurlijke comparatieve voordelen voor buitenlandse ondernemingen die hun internationale distributie-activiteiten vanuit Vlaanderen wensen te organiseren. Op 30 november 1994 vaardigde de federale minister van Financiën, op Vlaams aandringen, een nieuwe omzendbrief uit, waardoor het statuut van distributiecentra (vergelijkbaar met het statuut van de coördinatiecentra) in het leven werd geroepen.

Een distributiecentrum kan in grote lijnen gedefinieerd worden als een vestiging van een multinationale onderneming die de internationale fysieke verhandeling van goederen binnen éénzelfde groep waarneemt. Om voor het fiscale statuut van distributiecentrum in aanmerking te komen, moet de onderneming een erkenning van de federale minister van Financiën verkrijgen. Fiscaal gezien wordt een distributiecentrum belast op basis van de normale tarieven, maar als belastbare basis worden enkel de kosten van de onderneming verhoogd met 5 %, in aanmerking genomen.

In deze legislatuur zal de Vlaamse regering de wenselijkheid en de mogelijkheid onderzoeken om bij de federale regering aan te dringen op een regionale financiering van bepaalde fiscale stimuli.

– Vanuit diverse hoeken wordt de idee geopperd om op het fiscale vlak het statuut van de **reconversievennootschappen** weder in te voeren. Hiervoor is uiteraard een overleg met de federale overheid vereist.

Het statuut van de reconversievennootschappen werd ingevoerd door de herstellwet van 31 juli 1984. In 1990 werd dit fiscaal voordelige statuut opnieuw afgeschaft.

Om als reconversievennootschap te worden erkend moest een onderneming :

- in een ontwikkelingszone gelegen zijn ;
- een nieuwe vennootschap zijn ;
- zich verbinden tot investeringen in materiële vaste activa ten belope van 60% van het gestorte kapitaal ;
- zich verbinden om per investeringsschijf van 5 miljoen frank één werknemer in dienst te nemen.

De voordelen verbonden aan het statuut waren als volgt :

- dividendvrijstelling in de vennootschapsbelasting, beperkt tot 13% (vanaf 1989 : 8%) van het in geld gestorte kapitaal en dit gedurende 10 jaar. De vrijstelling werd verworven in de mate dat dit kapitaal voor nieuwe investeringen werd gebruikt ;
- vrijstelling van registratierecht op inbrengen gedurende 10 jaar.

De wederinvoering van het statuut van reconversievennootschap wordt vooral vanuit de bestaan-

de ontwikkelingszones bepleit (Limburg, Westhoek, bufferzone in Oost- en west-Vlaanderen, Kempen) aangezien het enkel in deze gebieden van kracht kan zijn. Het zou de economische wervingskracht van deze gebieden, die in het verleden erg getroffen werden, ongetwijfeld verhogen en de dreigende delokalisatie in de kiem kunnen smoren.

– **Call centers** ontstonden oorspronkelijk in de Verenigde Staten. Het evolueerde van dienstencentra voor het organiseren van afspraken tussen voornamelijk verkoopsmensen tot een zenuwcentrum om tussenpersonen in contact te brengen met klanten, een informatiebron in verbinding met allerhande communicatie- en netwerkvormen, mail dispatch, enz...

Een call center zou maximaal en snel inspelen op de vraag van de klant, kan op de meest competitieve manier zijn consumentengedrag weergeven aan de producent en opent belangrijke nieuwe contact- en verkoopswegen. Het is een kostenefficiënt, flexibel en toch zeer gepersonaliseerd systeem.

Belangrijk is het feit dat deze centers zeer weinig materiële investeringen behoeven doch veel tewerkstelling creëren. Zo zijn call centers met een basisinvestering van 100 miljoen frank en een tewerkstelling van 200 personen geen uitzondering. Belangrijk als investeringscomponent is de continue behoefte aan opleiding.

Vlaanderen heeft mogelijkheden om een plaats op te eisen in deze nieuwe dienstensector vanwege :

- zijn centrale ligging in Europa ;
- de vele internationale bedrijfsvestigingen en organisaties ;
- de degelijke telecommunicatie-infrastructuur ;
- de goed opgeleide werknemers (talen).

Vlaanderen ondervindt echter stevige concurrentie vanuit :

- Nederland (fiscale voordelen) ;
- Ierland (belangrijke fiscale en subsidievoorwaarden) ;
- Engeland (sociale voordelen) ;
- Denemarken (ideaal voor Scandinavische landen te bewerken).

De hoge loonkosten maken Vlaanderen evenwel relatief minder aantrekkelijk voor deze arbeidsintensieve call centers. Daarom wenst de Vlaamse regering een specifiek statuut uitgewerkt te zien voor de call centers waarbij het negatief effect van de loonkosten gecompenseerd wordt.

– In het hoger vermelde voorstel valt de budgettaire last van de fiscale wijziging ten laste van de federale overheid. Dit is niet evident, gelet op de begrotingsdoelstellingen van de federale overheid.

Daarom kan worden overwogen de samenwerking met de federale overheid dusdanig te structureren, dat **de federale overheid enkel het wettelijke kader schept voor belastingwijzigingen, maar dat deze door de gewesten worden gefinancierd. Een dergelijke samenwerking is zeker zinvol indien ze de werkgelegenheid ten goede komt.**

Zo kunnen eventueel fiscale stimuli ingevoerd worden die aanwerving van bijkomend personeel aanmoedigen. In dit verband kan gedacht worden aan een verhoogde investeringsaftrek voor investeringen die met bijkomende aanwervingen gepaard gaan. Een andere mogelijkheid is de invoering van een specifieke belastingaftrek voor bijkomend personeel.

In de gemeenschappelijke verklaring van de Vlaamse regering en de Vlaamse sociale partners (september 1995) wordt gesteld dat de mogelijkheid en de wenselijkheid van een regionale financiering van hogervermelde nieuwsoortige federale maatregelen zal onderzocht worden.

2.2. Betere dienstverlening door de Vlaamse overheid

Een stimulerend ondernemingsklimaat veronderstelt dat de overheid als een betrouwbare, voorspelbare en servicegerichte partner van het bedrijfsleven optreedt.

De veranderingsprocessen in de Vlaamse administratie (HOOP, PLOEG) zijn er op gericht een mentaliteitswijziging bij de overheidsadministratie tot stand te brengen, waardoor een klimaat van klantgerichtheid bij de overheidsadministratie kan worden gecreëerd. Natuurlijk zal het bedrijfsleven zelf ook begrip moeten opbrengen voor de vaak lange-termijn doelstellingen van de Vlaamse overheid (bv. op het vlak van milieu of ruimtelijke ordening), die een reglementerend ingrijpen noodzakelijk en onvermijdelijk maken.

In het decreetgevend en regelgevend optreden moet de Vlaamse overheid er evenwel meer dan vroeger een punt van maken om de principes van eenvoud en doorzichtigheid, rechtszekerheid, betrouwbaarheid en continuïteit te eerbiedigen.

In hun relatie met de Vlaamse overheid ervaren bedrijven vooral problemen op het vlak van het vergunningenbeleid inzake ruimtelijke ordening en milieu. Vooral de KMO's beschikken vaak niet over voldoende mankracht om de complexe administratieve procedures te doorworstelen.

Naast het feit dat een administratieve vereenvoudiging zich opdringt, leert de ervaring dat talrijke bedrijven op zoek zijn naar een toegankelijke gesprekspartner aan wie zij hun vragen en praktische problemen kunnen voorleggen.

Bij het oplossen en coachen van de administratieve problemen van de bedrijven kunnen de GOM's een belangrijke rol spelen. Daarom besliste de Vlaamse regering op 12 juni 1995 de GOM's te belasten met de uitbouw van een ombudsdienst voor stedenbouwkundige en milieuproblemen.

Deze opdracht voor de GOM's werd opgenomen in de richtnota 1995-1996, die de Vlaamse regering in uitvoering van het decreet van 12 juli 1990 op de GOM's tweejaarlijks opstelt en waarin zij haar beleid tegenover de GOM's bepaalt.

Aan de GOM's wordt gevraagd de ombudsdienst met een drievoudige taak te belasten :

1. Advies- en informatieverstrekking

De GOM's moeten de bedrijven informeren over vergunningsaanvragen en -procedures, over de geldende wetgeving op gewestelijk, federaal en Europees vlak, over de steunmaatregelen (bijvoorbeeld op het vlak van milieu-investeringen), over de beschikbare technologieën ter voorkoming van milieuverontreiniging (via doorverwijzing naar de EMIS/BBT databank bij het VITO).

De GOM's moeten folders en brochures rond deze thema's opstellen en infodagen, studiedagen en seminars hieromtrent organiseren.

2. Begeleiding en bemiddeling

De GOM moet als verwijzer en als bemiddelaar optreden bij het bestuursniveau dat een oplossing aan het door het bedrijf opgeworpen probleem kan geven. Vele problemen kunnen immers worden opgelost door rechtstreekse contacten tussen de betrokken bedrijven en de administratie.

3. Terugkoppelingstaak

De impact van de reglementering op het bedrijfsleven is een belangrijk gegeven voor de Vlaamse regering. Negatieve effecten moeten tijdig kunnen worden bijgesteld. De GOM's moeten de Vlaamse overheid informeren over problemen die herhaaldelijk terugkomen en waarvoor het bedrijfsleven een oplossing vraagt.

Aan de GOM's werd een bedrag van 4 miljoen frank per jaar ter beschikking gesteld om de ombudsdienst uit te bouwen. De werking van de ombudsdienst zal nauwlettend door de Vlaamse regering worden opgevolgd en geëvalueerd.

2.3. Expansiesteun

De expansiewetgeving blijft het beleidsinstrument bij uitstek om via selectieve steunverlening aan bedrijfsinvesteringen de vernieuwing en de expansie van de Vlaamse economie te ondersteunen.

De voorbije jaren werden de expansiewetgeving en de administratieve richtlijnen aangepast aan de Europese regelgeving inzake mededinging en werden de lineaire steunmaatregelen afgebouwd. Meer dan ooit wordt de expansiesteun toegespitst op projecten met een belangrijk meertewerkstellings- of milieueffect of op investeringen die van strategisch belang voor het Vlaamse Gewest worden beschouwd.

2.3.1. Expansiewetgeving : een overzicht van de laatste jaren

- *Wetten van 17.07.1959 (later decreet 15.12.1993) en 30.12.1970 (ontwikkelingszones) voor middelgrote en grote ondernemingen*

In de jaren tachtig was deze steunverlening vooral een automatische algemene steunverlening met een zeer beperkt luik afhankelijk van de conjunctuur en de tewerkstellingscreatie.

In aanmerking komende sectoren waren vooral de traditionale industriële sectoren. In het aantrekkingsbeleid naar buitenlandse investeerders werd vooral de combinatie van directe steun en fiscale incentives (reconversiewet, innovatiemaatschappij, investeringsaftrek, FRV coördinatiecentra) uitgespeeld. Het steunniveau lag vrij hoog : maximaal 12 à 15 % voor de wet van 17.07.1959, 25 % voor de wet van 30.12.1970.

De omvang van de ontwikkelingszones (dit zijn gebieden waar een verhoogde steun mogelijk is volgens het regime van de wet van 30.12.1970) was vrij belangrijk :

- grootste deel van Limburg ;
- Kempen ;
- Hageland ;
- Meetjesland + Waasland ;
- Gentse Kanaalzone ;
- Z.O. Vlaanderen ;
- grootste deel van West-Vlaanderen.

Op het einde van de jaren tachtig werden de eerste tekenen van het verlaten van de algemene steungedachte merkbaar. De basispercentages werden gevoelig verlaagd en bepaalde minima-investeringsdrempels werden ingevoerd. De deelsteun voor meertewerkstelling kreeg meer gewicht. Het ecologie-aspect werd voor de eerste maal ingevoerd.

Op 1 augustus 1991 besliste de Europese Commissie de wet van 17 juli 1959, wat het algemene steunregime betreft, op te schorten.

Sedert 1992 veranderde het expansiesteunbeleid drastisch. De invloed van de EU werd duidelijk vastgesteld en de verordeningen werden strikt toegepast. Na een overgangsregeling werd het decreet van 15.12.1993 van kracht teneinde tegemoet te komen aan de verstrengde Europese reglementering.

Middelgrote bedrijven komen nog in aanmerking voor een beperkte selectieve steun (max. 7,5 %). Bij ecologie-investeringen komen zowel middelgrote als grote bedrijven in aanmerking.

De verhoogde expansiesteun aan ondernemingen (zowel middelgrote als grote) in ontwikkelingszones blijft van kracht, doch de oppervlakte van deze zones werden gevoelig ingeperkt.

De beleidsmachtigingen beliepen in 1992 nog 6,2 miljard frank ; in 1993 4,7 miljard frank en in 1994 evolueerden zij naar 3,5 miljard frank. In 1995 werd de machtiging omwille van een aantal specifieke dossiers (o.a. sociaal passief Boelwerf Vlaanderen) éénmalig verhoogd tot 5 miljard frank.

- *Wet van 04.08.1978 voor kleine ondernemingen*

Op 01.08.1990 werden de richtlijnen geactualiseerd op volgende terreinen :

- grotere selectiviteit (verhoging minima-drempels) ;
- heropdeling groepsindeling sectoren ;
- eenduidige procentuele subsidiering op basis van de aanvaarde investering ;
- stimuleren uitbreidingsinvesteringen in tegenstelling met vervangings-investeringen ;
- stimuleren eerste vestiging ;
- grotere nadruk op tewerkstelling ;
- invoeren ecologie-aspect en strategisch belang.

In de tweede helft van vorige legislatuur werden de zogenaamde VL-5-richtlijnen ingevoerd. Het element "tewerkstellingssteun" kreeg meer subsidie-gewicht, de automatische steunverlening verminderde, quasi alle bedrijfsactiviteit werd onder groep A gecatalogeerd en de leeftijdsgrens als startend jonge ondernemer of zelfstandige viel weg. De vastleggingsmachtiging van kleine ondernemingen bedroeg in 1995 3,2 miljard frank (1994 : 2,8 miljard frank).

Alhoewel de VL-5 richtlijnen niet fundamenteel zullen worden gewijzigd, zal toch aandacht worden geschonken aan volgende punten :

- maximale vereenvoudiging van procedures, voorwaarden, richtlijnen, ... alsook het wegwerken van bestaande knelpunten (vb. statutair zaakvoerderschap) ;
  - naast startersondersteuning zal ook de nadruk komen te liggen op de stimulering van de financiering van investeringen met eigen vermogen ;
  - een oplossing voor de door de E.U. geëiste opschorting van de herlocalisatiesteun zal worden uitgewerkt.
- *Algemene vaststelling*

In de jaren tachtig werd nagenoeg 50 % van de totale Vlaamse bedrijfsinvesteringen op jaarbasis voor expansiesteun ingeleid bij de Vlaamse overheid. Via dit expansiebeleid kreeg de overheid een goed beeld van het economisch leven in Vlaanderen. De geschetste evolutie bracht mee dat heden enkel nog zeer strategische investeringen, ecologie-investeringen of investeringen met sterke tewerkstellingsstijging worden voorgelegd. Deze evolutie speelt minder

bij de kleine dan bij de middelgrote en grote ondernemingen.

Met minder dan 20 % van de investeringen op jaarbasis die heden nog worden voorgelegd, is het onmogelijk een goeie opvolging van de sectoren uit te voeren.

2.3.2. Kerngegevens in verband met de expansiesteun aan middelgrote en grote ondernemingen

Jaar	Aantal beslissingen	Gesubsidieerde investeringen (in milj. BEF) (*)	Toegekende steun (in milj. BEF) (**)	Tewerkstellingsaangroei
1991	1.245	145.945	9.436	15.179
1992	276	25.395	2.415	2.685
1993	474	50.113	3.543	4.654
1994	397	36.130	3.395	3.670

(*) Ecologieinvesteringen inbegrepen.

(**) Premies voor meertewerkstelling en ecologiesteun inbegrepen.

De gesubsidieerde ecologieinvesteringen en de ecologiesteun kunnen als volgt worden afgesplitst uit bovenvermelde totalen.

JAAR	Ecologieinvesteringen (in miljoen BEF)	Steun (in miljoen BEF)
1991	4.524	543
1992	1.549	216
1993	6.219	760
1994	7.830	1.095

Bovenstaande cijfers voor 1991 worden vertekend door de opschorting van de expansiewet van 1959 vanaf 1 september 1991 door de Europese Commissie waarop massaal door de ondernemingen werd geanticipeerd.

Een detail van de cijfers voor 1994 wordt verder in vier tabellen weergegeven.

Enkele opvallende vaststellingen aangaande deze detailgegevens :

- 87% van de expansiesteun voor middelgrote en grote ondernemingen werd toegekend aan ondernemingen uit de voeding-, textiel-, metaal- en chemiesector.
- 81 % van de tewerkstellingsaangroei werd gerealiseerd in de voeding- en textielsector (NACE 4).
- 70 % van de expansiesteun voor middelgrote en grote ondernemingen gaat naar ondernemingen die gevestigd zijn in de provincies Antwerpen en Limburg.

Van het totaal gesubsidieerd investeringsbedrag werd ongeveer 25% uitgevoerd door buitenlandse ondernemingen. Ondernemingen uit de Verenigde Staten (28%), Nederland (26%) en Japan (14%) stonden in voor het overgrote deel van de buitenlandse investeringen.

2.3.3. Kerngegevens in verband met de expansiesteun aan kleine ondernemingen

Jaar	Aantal beslissingen	Gesubsidieerde investeringen (in milj. BEF)	Toegekende steun (in milj. BEF) (*)	TWS-groei
1991	5.050	39.084	1.916	9.446
1992	6.954	59.266	2.805	7.074
1993	5.508	48.352	2.586	7.899
1994	6.026	54.612	2.853	8.633

(*) Premies voor meertewerkstelling niet inbegrepen.

De gesubsidieerde ecologieinvesteringen en de ecologiesteun kunnen als volgt worden afgesplitst van bovenvermelde totalen.

JAAR	Ecologieinvesteringen	Steun
1993	1.615	331,3
1994	1.289	193,4

Aan het einde van hoofdstuk 2.3 gaat een detail in verband met de cijfers voor het werkingsjaar 1994.

Enkele opvallende vaststellingen aangaande deze detailgegevens zijn de volgende :

- 38 % van de expansiesteun voor kleine ondernemingen werd toegekend aan handelsondernemingen (NACE 6) ;
- de provincies Antwerpen (26% van de gesubsidieerde investeringen), West-Vlaanderen (26%) en Oost-Vlaanderen (21%) kunnen worden beschouwd als de Vlaamse KMO-provincies.

Na de goedkeuring van het nieuwe expansiedecreet van 15 december 1993 en de invoering van de nieuwe richtlijnen is de expansiewetgeving aan een rustpauze toe. Bovendien moeten de kredieten terug op een peil worden gebracht dat overeenstemt met het te verwachten investeringsritme van de bedrijven in Vlaanderen.

De expansiesteun blijft meer dan ooit als een instrument om buitenlandse investeerders te overtuigen in Vlaanderen te investeren.

In de vorige legislatuur bedroegen de buitenlandse investeringen (zowel nieuwe vestigingen als uitbreidingen van gevestigde buitenlandse ondernemingen)

gen) nagenoeg 125 miljard F., goed voor ongeveer 6000 nieuwe arbeidsplaatsen. Een sectoraal overzicht van deze investeringen wordt in de tabel hieronder weergegeven.

	Investeringen	Nieuwe arbeidsplaatsen
Voeding	3 miljard	+ 300
Automobiel + toelevering	40 miljard	+ 2.200
Overige metaal + elektronica	5,3 miljard	+ 250
Hout	2,0 miljard	+ 100
Textiel	1,1 miljard	+ 200
Chemie	26,7 miljard	+ 800
Distributie	13,5 miljard	+ 100
Petrochemie	12,7 miljard	+ 150

Sinds enkele maanden stelt de administratie vast dat er een duidelijke toename is van het aantal investeringsprojecten van buitenlandse ondernemingen.

In de loop van de maanden juli, augustus, september 1995 werden aan buitenlandse ondernemingen principiële steunbeslissingen toegezegd voor een globaal investeringsbedrag van ongeveer 17 miljard BEF en 1300 nieuwe arbeidsplaatsen. Bij deze cijfers dient rekening te worden gehouden met het feit dat één project in de scheikundige sector instaat voor een investeringsbedrag van 10 miljard frank. Aan dit project zijn evenwel slechts 20 nieuwe arbeidsplaatsen verbonden.

Buitenlandse groepen opteren voor Vlaanderen om redenen van sociale rust, hoge produktiviteit, taalvaardigheid, snelle overheidsbeslissingen en degelijke infrastructuur.

In dit aantrekkingsbeleid ondervindt Vlaanderen weinig concurrentie vanuit Wallonië (zelfs Henegouwen) doch meer vanuit Nederland (fiscaliteit, O&O-steun, vestigingsonderzoek), Engeland (loonkostenverschil) en Noord-Frankrijk (zeer hoog steunregime).

Door een optimale coördinatie tussen de bevoegde diensten en het verder uitbouwen van gerichte maatregelen moet de voormelde prestatie de komende maanden nog worden verbeterd.

Op 5 juli 1995 heeft de Europese Commissie haar goedkeuring gehecht aan de **herziening van de ontwikkelingszones en de creatie van een bufferzone**.

De door de Europese Commissie vastgestelde ontwikkelingszones in het Vlaamse Gewest zijn volgens de Commissie gebieden met nadelig regionale verschillen op het vlak van :

– enerzijds het bruto binnenlands produkt per hoofd en

– anderzijds op het vlak van structurele werkloosheid.

In deze ontwikkelingszone staat de Europese Commissie toe dat de lidstaat de maximale steunplafonds voor investeringssteun verhoogt (volgens het regime van de wet van 30.12.1970).

Voor wat het Vlaamse Gewest betreft werden in dit kader van de expansiesteun deze gebieden verder opgedeeld om redenen van maximale steunintensiteit.

Het netto-subsidie equivalent is het nettobedrag van de toegekende steun uitgedrukt in een percentage van de investeringen, waarbij de toegekende bruto-steun en het investeringsbedrag geactualiseerd worden en waarbij rekening wordt gehouden met belastingeffecten.

– categorie I (Netto-subsidie equivalent ad 20 %)

As	Opglabbeek
Beringen	Zonhoven
Genk	Houthalen
Heusden-Zolder	

– categorie II (Netto-subsidie equivalent ad 15 %)

<u>Limburg</u>	<u>Kempen</u>
Diepenbeek	Balen
Ham	Geel
Hasselt	Grobbendonk
Leopoldsburg	Herentals
Lummen	Herenthout
Nieuwerkerken	Kasterlee
Sint-Truiden	Laakdal
Tessenderlo	Meerhout
Dilsen-Stokkem	Mol
Lommel	Olen
Overpelt	Turnhout
Maasmechelen	Westerlo
Hoeselt	Hulshout
Tongeren	
Lanaken	

<u>Meetjesland</u>	<u>Westhoek</u>
Maldegem	Diksmuide
Sint-Laureins	Houthulst
Eeklo	Lo-Reninge
Kaprijke	Ieper
Assenede	Poperinge
	Langermark-Poelkappelle
	Zonnebeke
	Veurne
	Gistel
	Oudenburg
	Nieuwpoort
	Middelkerke
	Oostende
	Bredene

Om een zeker tegengewicht te kunnen bieden aan de enorme investeringssubsidies in Henegouwen en Noord-Frankrijk, heeft de Europese Commissie op 5 juli 1995 eveneens ingestemd met de creatie van een **bufferzone** in het Vlaamse Gewest. In deze bufferzone geldt een netto-subsidie equivalent van 15 %.

Volgende gemeenten of deelgemeenten maken deel uit van deze bufferzone :

Wervik	Zwevegem, enkel kanaalzone
Menen	Moen
Wevelgem	Spiere-Helkijns
Aalbeke	Avelgem
Marke	Kluisbergen
Bissegem	Ronse
Heule	
Kortrijk, gedeelte ten Zuiden van E17	
Kuurne, enkel industriezone Heule-Kuurne	

Een kaart met de aanduiding van zowel door de Europese Unie erkende ontwikkelingszones als Europese doelstellinggebieden (zie hierover punt 3.3.4) gaat als bijlage bij deze beleidsnota.

FOTOGRAFISCH blzn. 18 t.e.m. 21

2.4. Ontwikkeling van risicokapitaal en eigen beslissingscentra

Het Vlaamse bedrijfsleven opereert in een financiële omgeving, die op een aantal vlakken fundamenteel verschilt van de ons omringende landen. Dit is zeker het geval voor de markt van het risicodragend vermogen, die een grote invloed heeft op de structuur van het economisch weefsel.

In Nederland, Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië en Zweden spelen **institutionele beleggers** een veel grotere rol bij het ter beschikking stellen van risicodragend vermogen aan ondernemingen dan dit in Vlaanderen tot op vandaag het geval is.

In Vlaanderen is het marktmechanisme vooral gebaseerd op een familiaal kapitalisme en op een systeem van referentie-aandeelhouders. De "onderontwikkeling" van het institutionele kapitalisme in Vlaanderen heeft vele complexe oorzaken. Zo is er ondermeer ons **pensioenstelsel** dat, omwille van de specifieke reglementering, de ontwikkeling van institutionele beleggers niet heeft bevorderd. In Nederland daarentegen hebben de pensioenfondsen (bijvoorbeeld het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds) een grote rol gespeeld bij het ter beschikking stellen van risicodragend vermogen. Maar er is ook de **vennootschapswetgeving** geweest, die tot voor kort niet altijd de belangen van de minderheidsaandeelhouders kon behartigen, waardoor het institutionele kapitaal moeilijk te interesseren was voor risicodragende beleggingen in ondernemingen.

Het familiale kapitalisme en het stelsel van het referentie-aandeelhouderschap hebben in Vlaanderen vele sterke ondernemingen voortgebracht. Toch is het nodig het familiale kapitalisme aan te vullen met institutioneel kapitaal. Het belang van het **institutionele kapitaal** is dat het kan participeren in het aandeelhouderschap van een onderneming zonder de bestaande aandeelhoudersverhoudingen in vraag te stellen. Een familiale of een referentie-aandeelhouder zal aarzelen een beroep te doen op nieuw risicodragend vermogen om de expansie-strategie van de ondernemingen te financieren als daardoor ook de zeggingskracht over de onderneming dreigt te veranderen. Om expansiestrategieën te financieren hebben ondernemingen bijgevolg een bron van **neutraal risicodragend vermogen** nodig.

In een aantal van de ons omringende landen vinden expansiegerichte ondernemingen dit neutrale kapitaal ofwel op de beurs ofwel bij de institutionele beleggers. Zowel het één als het ander zijn in België onvoldoende ontwikkeld. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Vlaanderen in vergelijking met het buitenland een kleiner aantal grote ondernemingen telt en bijgevolg minder grote ondernemingen heeft met een lokaal beslissingscentrum.

Het ontbreken van lokale beslissingscentra wegens het gebrek aan eigen grote Vlaamse ondernemingen moet wel enigszins gerelativeerd worden. Sommige dochterondernemingen van grote buitenlandse groepen zijn er immers in geslaagd een grote beslissingsmacht in Vlaanderen te behouden. Vanuit Vlaanderen opereren inderdaad een aantal

produktiedivisiehoofdkwartieren van buitenlandse groepen. Deze zijn verantwoordelijk voor het formuleren en het implementeren van de divisiestrategie voor een welomschreven productcategorie.

De minder sterke ontwikkeling van het institutionele kapitalisme is evenwel een structurele tekortkoming van onze kapitaalmarkt die een ernstige handicap oplevert voor onze Vlaamse ondernemingen in de verschillende fasen van hun levenscyclus.

De Vlaamse regering beschikt over een aantal hefboomen en kan een reeks initiatieven ontwikkelen die dit gebrek aan institutioneel kapitaal gedeeltelijk kunnen ondervangen. Hierbij moet evenwel onderlijnd worden dat de correctie van de structurele tekortkomingen van onze kapitaalmarkt voornamelijk door federaal wetgevend ingrijpen zal moeten gebeuren.

2.4.1. De rol van de GIMV

De GIMV moet een neutrale bron van risicodragend vermogen voor de Vlaamse ondernemingen zijn, zodat die ondernemingen een financiering kunnen vinden voor hun investeringsplannen zonder daarbij de bestaande aandeelhoudersstructuren in vraag te moeten stellen. De GIMV is dus een zeer belangrijk instrument om de structurele zwakte van de markt van het risicodragend vermogen in Vlaanderen te lenigen.

Dit is in essentie de opdrachtomschrijving van de GIMV, zoals die sinds de herstructurering van 1993-1994 geldt. Daarom werden bij de herstructurering van de GIMV heel wat taken afgestoten die niet langer bij deze visie horen.

De bijdrage van de GIMV ligt niet in het ter beschikking stellen van goedkoop kapitaal, maar wel van geduldig en afstandelijk kapitaal. Het feit dat de GIMV door het in 1995 afgesloten beheerscontract nu ook contractueel verplicht is om jaarlijks een dividend te betalen aan haar aandeelhouders zal de GIMV nog meer dan in het verleden aanzetten marktconform op te treden.

Ook de beperkte intrede van privé-aandeelhouders in het maatschappelijk kapitaal van de GIMV (voorlopig beperkt tot 2 miljard frank of 10% van het maatschappelijk kapitaal), zal het marktconforme optreden van de GIMV aanscherpen. Het beheerscontract voorziet dat het aandeel van de privé-sector in de GIMV nooit meer dan 25% kan bedragen, zodat het wezen van de GIMV ook in de toekomst gehandhaafd blijft.

Het marktconforme optreden van de GIMV neemt niet weg dat de GIMV via haar gespecialiseerde dochtervennootschap PMV (Participatiemaatschappij Vlaanderen) zoals voorheen opdrachten "in derde functie", d.w.z. in naam en voor rekening van het Vlaamse Gewest, kan blijven uitvoeren. De Vlaamse regering kan aan PMV bijzondere studieopdrachten of participaties in bedrijven in moeilijkheden opdragen. Het onderbrengen van deze taken in een afzonderlijke vennootschap verhoogt de transparantie van de GIMV als geheel.

2.4.2. *Garantieregeling voor risicokapitaal in KMO's*

Voor de totstandkoming en de groei van kleine en middelgrote ondernemingen is de verschaffing van risicodragend kapitaal aan deze ondernemingen een absolute noodzaak. Het gebrek aan risicodragend kapitaal is één van de oorzaken van de geringe solvabiliteit (het gebrek aan eigen vermogen) bij de Vlaamse KMO's. Daarom doen KMO's vaak een beroep op vreemd vermogen, waardoor zij geconfronteerd worden met vaste financiële lasten en niet over een voldoende buffer beschikken om schommelingen in hun bedrijfsresultaten op te vangen.

Naar Nederlands voorbeeld wenst de Vlaamse regering een specifiek instrument uit te bouwen om aan deze behoefte van de KMO's tegemoet te komen. In Nederland bestaat sinds 1981 het stelsel van "**Garantieregeling particuliere participatiemaatschappijen**". Het systeem omvat een overheidswaarborg ten belope van 50% op participaties in of achtergestelde leningen aan KMO's, verstrekt door privé-fondsen of financiële instellingen.

In Vlaanderen zou de uitwerking van dit systeem aan het Vlaams Waarborgfonds kunnen worden toevertrouwd dat bijgevolg naast waarborgen op investeringskredieten ook waarborgen zou verlenen aan strategische participaties door investeringsmaatschappijen.

Indien deze investeringsmaatschappijen risicodragend kapitaal of achtergestelde leningen ter beschikking stellen van ondernemingen tot 100 werknemers, kan worden voorzien dat zij bij een negatieve evolutie (faling, ...) een deel van de investering recupereren via het Waarborgfonds. De eventuele verliezen kunnen samen met de verliezen van het huidige Waarborgfonds worden verrekend via het expansiefonds voor kleine ondernemingen.

In 1996 zal worden gestart met een experiment waarbij in eerste instantie de participatie niet boven de 20 miljoen BEF zal mogen uitstijgen, enkel strategische participaties onder de toepassing van de garantieregeling zullen vallen (technologische bedrijven, bedrijven met hoge toegevoegde waarde, bedrijven in nieuwe sectoren, ...) en maximaal 20 projecten zullen worden behandeld.

Door in principe alle erkende financiële instellingen en investeringsfondsen in dit systeem te betrekken, verschilt het tevens fundamenteel van het nog steeds federaal gebleven Participatiefonds.

2.4.3. *Uitbouw van pensioenfondsen in de KMO-sector en stimuleren van werknemersparticipaties*

Hoger werd reeds gewezen op het grote belang van de pensioenfondsen als verschaffers van institutioneel kapitaal voor groei-ondernemingen.

In de vorige legislatuur startte de Vlaamse regering daarom zelf met een pensioenfonds voor de eigen ambtenaren. Dit fonds dient op de eerste plaats om

de zogenaamde (federale) responsabiliseringsbijdrage inzake pensioenen te financieren. Daarnaast worden ook progressief eigen reserves opgebouwd. In 1995 werd het fonds voor 1 miljard frank bijkomend gekapitaliseerd.

Er kan worden onderzocht of de talrijke pararegionale instellingen van de Vlaamse Gemeenschap niet zouden kunnen worden aangespoord om zich bij dit pensioenfonds aan te sluiten.

Samen met Professor Ph. Neyt van UFSIA werd in de vorige legislatuur een aanvang gemaakt met een studie rond de mogelijkheden om de **pensioenvondsvorming in de KMO-sector** aan te moedigen. Vandaag de dag sluiten KMO's voor de provisionering van de pensioenen van hun werknemers meestal afzonderlijke contracten af met verzekeringsmaatschappijen. Door deze pensioenreserves niet langer te versnipperen maar ze te "poolen", zou men in Vlaanderen een omvangrijk pensioenfonds tot stand kunnen brengen. Uiteraard zou een dergelijk fonds volledig op privé-basis moeten functioneren. Maar de Vlaamse overheid kan hierbij wel inspirerend en stimulerend optreden. De oprichting van een dergelijk pensioenfonds zou een belangrijke bron van Vlaams institutioneel kapitaal tot stand kunnen brengen.

Ook werknemersparticipatie kan leiden tot stabilisatie van het aandeelhouderschap en tot verankering van een onderneming. Nagegaan zal worden hoe de Europese aanbeveling van juli 1992 desbetreffend als leidraad voor een Belgische stimulerende wetgeving op het vlak van kapitaalparticipaties, winstdeelneming, werknemersaandeelhouderschap en aandelenopties kan gebruikt worden.

De overheid dient hier enkel stimulerend en algemeen regelend op te treden. Een voorbeeld is de HBK-spaarbank, waar op 15 jaar tijd de medewerkers 21,5 % bezitten van de bank en dus medezeggenschap verkregen over strategische beslissingen.

2.4.4. *Samenwerkingsverbanden in de Vlaamse financiële wereld*

Onder impuls van minister-president Van den Brande werd in de vorige legislatuur de oprichting gestimuleerd van een samenwerkingsverband tussen een reeks Vlaamse financiële groepen.

Het samenwerkingsverband ontstond vanuit de vaststelling dat het Vlaamse financiële landschap erg versnipperd is en dat de Vlaamse financiële groepen, ieder op zich, meestal over onvoldoende omvang beschikken wanneer zich mogelijkheden voordoen tot het nemen van interessante en voor Vlaanderen strategische participaties met enige omvang.

De gezamenlijke participatie van de leden van dit samenwerkingsverband in Telenet Vlaanderen en de gezamenlijke kandidatuur van dit samenwerkingsverband voor de tweede GSM-licentie in België zijn voorbeelden van de werking er van.

De Vlaamse regering wil ook in de toekomst elk samenwerkingsverband in de Vlaamse financiële

sector ondersteunen, dat een versteviging betekent van de markt van het risicodragend vermogen in Vlaanderen. Het is duidelijk dat deze samenwerkingsverbanden nooit een gesloten karakter mogen hebben maar open moeten staan voor alle groepen die aan de vereiste criteria voldoen.

2.4.5. *Opvolgingsproblematiek in de KMO's en successierechten*

Een goed ondernemingsklimaat veronderstelt eveneens dat het familiale risicokapitaal en de familieonderneming probleemloos van de ene generatie aan de andere kunnen worden overgedragen.

Het stelsel van de successierechten in Vlaanderen vormt evenwel een zeer belangrijke hindernis voor de verderzetting van de familieonderneming van de overledene door zijn erfgenamen. Om de successierechten te betalen, beschikt de erfgenaam, die de familieonderneming overneemt, meestal niet over voldoende likwiditeiten. Bovendien moet op dat moment vaak tevens nieuw kapitaal worden ingebracht om het bedrijf opnieuw op te starten of het te moderniseren.

Krachtens de Bijzondere Financieringswet van 16 januari 1989 heeft het Vlaamse Gewest de bevoegdheid verworven om de aanslagvoet en de vrijstellingen inzake successierechten te wijzigen.

Teneinde aan de hoger vermelde problematiek tegemoet te komen, dienen twee maatregelen te worden genomen :

1. de tarieven van successierechten van toepassing op een erfenis, die geheel of gedeeltelijk uit bedrijfsactiva bestaat, moeten aangepast worden ten voordele van de overlevende echtgeno(o)t(e) en van de erfgenamen in rechte lijn die de uitbating verderzetten ;
2. de mogelijkheid om de uitbetaling van de successierechten te spreiden over een periode van vijf jaar moet worden uitgebreid, wanneer het gaat over goederen bestemd voor een beroepsactiviteit.

2.5. **Infrastructuur en bedrijventerreinen**

Een goed ondernemingsklimaat veronderstelt dat de overheid een uitstekende economische infrastructuur ter beschikking stelt van de bedrijven. Onder economische infrastructuur verstaan we de "harde infrastructuur" van wegen, waterwegen, spoorwegen, luchthavens, bedrijventerreinen, en ook telecommunicatie. Deze infrastructuur moet natuurlijk afgestemd zijn op de logistieke behoeften van de bedrijfswereld.

De kwaliteit van de economische infrastructuur is medebepalend voor het strategisch concurrentievermogen van onze ondernemingen. Gelet op de belangrijke doorvoer- en distributiefunctie van Vlaanderen, is de behoefte aan goede economische infrastructuur in onze regio zeer groot.

Uit een enquête bij 128 inkomende directe buitenlandse investeringen in Nederland (waarvan de resultaten werden gepubliceerd in Economisch Statistische Berichten van 25.08.1993), blijkt dat buitenlandse ondernemingen de "logistiek" als de belangrijkste vestigingsfactor beschouwen. Deze factor komt zelfs voor (in volgorde van belangrjkheid) "technologische infrastructuur", "investeringspremies en aantrekkingsbeleid", "kwaliteit van de beroepsbevolking", "stabiel sociaal klimaat" en tenslotte "fiscaal klimaat". Uiteraard is een goede economische infrastructuur niet enkel belangrijk voor nieuwe buitenlandse ondernemingen maar ook voor het gevestigde bedrijfsleven.

Ook in het Witboek van de Europese Commissie van 1993 (Groei, Concurrentievermogen, Werkgelegenheid - Naar de 21e eeuw : Wegen en Uitdagingen) wordt op het belang gewezen van de infrastructuur voor het concurrentievermogen. Vandaar dat in het Witboek o.m. voorstellen werden geformuleerd voor de uitbouw van "transeuropese netwerken".

Nochtans bleek uit een studie van McKinsey & Co., uitgevoerd in juni 1994 ter gelegenheid van het Eerste Vlaams Economisch Forum, dat Vlaanderen internationaal vergeleken relatief weinig middelen reserveert voor infrastructuur.

Zo bedroegen de begrotingen voor infrastructuur (enkel havens, wegen en luchthavens) in 1992 in een aantal landen in percent van het BNP :

Nederland ⁵	1.6%
Verenigd Koninkrijk	1.1%
Japan	1.1%
Vlaanderen	0.8% (cijfer 1994)

Het zwakke cijfer voor Vlaanderen houdt nochtans reeds rekening met de forse inhaalbeweging die inzake de uitgaven voor infrastructuur tijdens de laatste jaren werd uitgevoerd. Sinds 1990 werd de rechtstreekse steunverlening aan ondernemingen immers afgebouwd en werden de vrijgekomen middelen geheroriënteerd naar infrastructuur en wetenschapsbeleid.

⁵ Het Nederlandse cijfer is enigszins geflatteerd, door het feit dat Nederland op het einde van de jaren zestig en in het begin van jaren zeventig ondergeïnvesteerd heeft in weginfrastructuur. Sinds kort is Nederland echter een forse inhaalbeweging aan het maken waardoor Vlaanderen op het vlak van de weginfrastructuur achterop dreigt te geraken.

Het infrastructuurbudget van de Vlaamse Gemeenschap steeg in de periode 1990-1995 zodoende van 23,4 miljard F naar 31,8 miljard F (+ 36%). De tabel hieronder vermeldt de evolutie van de kredieten (in miljoen frank) voor economische expansiesteun enerzijds en voor infrastructuur anderzijds :

Jaar	Expansiesteun	Infrastructuur
1990	15.125	23.380
1991	11.700	25.926
1992	10.250	27.478
1993	8.629	29.373
1994	6.366	31.050
1995	7.107	31.806

Niettegenstaande met deze extra middelen reeds heel wat belangrijke werken konden worden uitgevoerd of opgestart, dient in de komende jaren nog een substantiële bijkomende inspanning te gebeuren inzake economische infrastructuurwerken. Deze werken zijn essentieel voor de versterking van het concurrentievermogen van Vlaanderen.

Geïnspireerd door het Witboek van de Europese Commissie werd door de Vlaamse Administratie voor Infrastructuur een Vlaams geïntegreerd Infrastructuurplan uitgewerkt (VIP). De bedoeling van dit infrastructuurplan bestaat er in om via de creatie van een goede economische bereikbaarheid de toekomst van Vlaanderen als Europese distributieregio veilig te stellen. De kostprijs van dit programma, waarvan de uitvoering tot het jaar 2002 zou lopen, wordt op 100 miljard frank geraamd.

Het is duidelijk dat een dergelijk omvangrijk programma wellicht enkel via bijkomende financieringsbronnen zal kunnen worden gerealiseerd.

Inzake economische infrastructuur heeft Vlaanderen ook nood aan voldoende en goed geselecteerde ruimten voor economische activiteiten, beter uitgeruste **bedrijventerreinen** en een actiever beleid inzake valorisering van verlaten bedrijfspanden en verkommerde industriegebieden.

Diverse studies van o.m. de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen en het adviesbureau Plant Location International hebben aangetoond dat er een dringende nood is aan bedrijventerreinen in Vlaanderen die ideaal ontsloten zijn door hun ligging bij grote verkeersaders en die beschikbaar zijn tegen een billijke kostprijs.

Volgens de studie die door de Vlaamse GOM's in 1992 werd uitgevoerd in opdracht van de Vlaamse regering ("Behoeftte aan bedrijventerreinen in Vlaanderen 1992-2001") heeft Vlaanderen in de periode 1992-2001 een bijkomende behoefte aan bedrijventerreinen ten belope van 5.300 ha. Volgens het Vlaams Economisch Verbond zou tegen 2007 deze behoefte zelfs 10.000 ha bedragen.

Indien men rekening houdt met de oppervlakte voor bedrijventerreinen, zoals voorzien op het Gewestplan, en anderzijds met de reeds ingenomen ruimte voor bedrijventerreinen, stelt men vast dat Vlaanderen nog slechts over 2.875 ha realiseerbare bruto-oppervlakte voor bedrijventerreinen beschikt. (zie tabel hieronder)

---

*

---

*

---

*

Het is duidelijk dat de acute behoeften aan bedrijventerreinen mee in rekening zullen moeten worden gebracht in het debat rond het Structuurplan Vlaanderen.

Zeker wanneer gekeken wordt naar de beschikbaarheid van terreinen voor individuele investeerders met een grotere ruimtebehoefte, blijkt dat er in Vlaanderen momenteel nauwelijks geschikte vestigingsmogelijkheden aanwezig zijn. Plant Location International heeft in haar assistentie van enkele lokatie-zoekende bedrijven moeten vaststellen dat diverse investeringen niet in Vlaanderen konden worden gerealiseerd vanwege het ontbreken van een tijdig beschikbare geschikte lokatie. Met name voor grote ruimtevrerende projecten, waarbij het meestal om ondernemingen gaat met een bijzondere stuwende functie voor de regio en die veel indirecte werkgelegenheid creëren, kan Vlaanderen op dit moment geen goede lokaties aanbieden.

Op korte termijn zal worden onderzocht hoe aan deze ongewenste situatie zo snel mogelijk een einde kan worden gemaakt. Tevens zal worden bekeken in hoeverre de bestaande wetgeving (besluiten van 12 september 1984 en 19 mei 1993) doeltreffender kan worden gemaakt. In eerste instantie zal worden bestudeerd in welke mate bij de erkenning en subsidiëring van de bedrijfsterreinen rekening kan worden gehouden met de latere verkoopprijs van de gronden. Het subsidiëringspercentage zou afhankelijk kunnen worden gesteld van de mate waarin de uitgeruste terreinen tegen concurrentiële prijzen aan nieuwe investeerders met een belangrijke strategische of tewerkstelling-simpact voor de regio worden aangeboden.

Tevens dient er in deze problematiek aandacht geschonken aan de vrijwaring van de expansiemogelijkheden voor de KMO's. Er zal in eerste instantie worden nagegaan of er voldoende en betaalbare KMO-zones beschikbaar zijn. Hierbij dient er rekening mee gehouden dat een aantal KMO-bedrijven het in de toekomst moeilijker zullen krijgen om hun activiteiten in woonzones verder te zetten of uit te breiden.

3. ONTWIKKELEN VAN VAARDIGHEDEN

De versterking van het concurrentievermogen en de bevordering van de werkgelegenheid veronderstellen dat de ondernemingen op niet aflatende wijze hun strategische positie trachten te verbeteren.

Zo moeten onze ondernemingen aan permanente vernieuwing werken, zodat de produktiviteit kan verhoogd worden, nieuwe produkten geïntroduceerd worden, nieuwe markten gezocht worden en de organisatie gedynamiseerd wordt. Daarbij moet de vernieuwing leiden tot produkten en diensten die beter zijn dan die van de buitenlandse concurrenten en die beter aansluiten op de constant veranderende behoeften van de klanten. Dit veronderstelt een grote flexibiliteit en leerbereidheid vanwege managers en werknemers en een betere

afstemming van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

Wil Vlaanderen in het komende decennium tot het koppeloton van economisch sterke landen blijven behoren, dan zullen de ondernemingen grote aandacht moeten besteden aan de ontwikkeling van deze vaardigheden, die de strategische vernieuwing van de onderneming mogelijk maken.

Het ontwikkelen van nieuwe vaardigheden is natuurlijk op de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de ondernemingen zelf. De overheid wil hierin evenwel stimulerend optreden. Hieronder worden de aandachtspunten voor de Vlaamse regering weergegeven.

3.1. Vorming binnen de ondernemingen

Uit de studie "De arbeidsmarkt in Vlaanderen - Jaarboek 1995" van de Stuurgroep Strategisch Arbeidsmarkt Onderzoek blijkt dat er een grote correlatie bestaat tussen werkloosheid enerzijds en de lage opleidingsgraad anderzijds.

Zo is het gemiddelde opleidingsniveau van de werklozenpopulatie significant lager dan dat van de werkende beroepsbevolking. Het aandeel laaggeschoolden (lager en lager secundair onderwijs) bedraagt 66% (twee op drie) van de werklozenpopulatie tegenover 37% bij de werkende beroepsbevolking.

De studie heeft eveneens interessante berekeningen gemaakt i.v.m. de werkloosheidsgraad (gedefinieerd als de verhouding tussen de werklozen en de beroepsbevolking) per opleidingsniveau. De tabel hieronder geeft werkloosheidsgraden voor het Vlaamse Gewest voor april 1994 :

NIVEAU	MANNEN	VROUWEN	TOTAAL
Lager ond.	17.4	26.9	21.0
Lager sec.	7.8	21.5	12.4
– Algemeen	8.3	18.1	12.9
– Technisch	5.5	21.8	8.0
– Beroeps	10.5	23.8	16.2
Hoger sec.	5.6	13.4	8.9
– Algemeen	4.7	12.1	8.5
– Technisch	4.5	12.3	6.9
– Beroeps	8.4	16.5	12.2
Hoger ond.	2.9	5.6	4.1
– KT	2.6	5.8	4.4
– LT	4.4	3.6	4.1
– Univ	2.5	5.9	3.5
TOTAAL	7.5	14.5	10.4

Uit deze gegevens blijkt dat laaggeschoolden aan een hoog werkloosheidsrisico zijn blootgesteld. Los van het feit dat geschikte opleidingen een middel kunnen zijn om dit risico te beperken, kan ook aan maatregelen gedacht worden die de aantrekkelijkheid van laaggeschoolden op de arbeidsmarkt verhogen.

Dienaangaande overweeg ik de herinvoering van twee maatregelen waarvan de uitvoering in het verleden aan de VDAB was toevertrouwd, maar die in 1991, ingevolge een SERV-advies, door de Vlaamse regering uit het VDAB-takenpakket werden gelicht, omdat men van oordeel was dat de maatregelen eerder in de sfeer van de economische steunverlening thuishoorden.

Het betreft twee maatregelen, die opgenomen waren in het zogenaamde VDAB-besluit (Besluit van de Vlaamse regering van 21 december 1988 houdende de organisatie van de arbeidsbemiddeling en de beroepsopleiding) :

1. een tegemoetkoming aan werkgevers in het loon van moeilijk te plaatsen werklozen (artikelen 57 t.e.m. 62 van het VDAB-besluit);
2. een tegemoetkoming in de kosten voor beroepsopleiding bij oprichting, uitbreiding of omschikking van ondernemingen (artikelen 63 t.e.m. 69 van het VDAB-besluit).

Met de VDAB zullen de nodige contacten worden gelegd om deze tegemoetkomingen over te hevelen naar de bevoegdheid economie aangezien ze een extra hefboom voor het economisch beleid kunnen betekenen.

De eerste tegemoetkoming kan op een zeer nuttige wijze worden aangewend voor bedrijven in een reconversiefase of bij de sluiting van ondernemingen. Het besluit voorziet dat werkgevers gedurende maximaal één jaar een tegemoetkoming kunnen krijgen in de loonkosten van oudere werknemers, die gedurende een bepaalde periode werkloos waren of afgedankt werden als gevolg van een ondernemingsluiting. Hierdoor wordt de heropname van deze werklozen in een andere onderneming gestimuleerd.

De tweede tegemoetkoming betekent een extra stimulant voor buitenlandse investeerders, die bij de oprichting van een nieuwe vestiging in Vlaanderen niet steeds de personen met de geschikte opleiding vinden en bijgevolg vaak dure trainingen voor hun werknemers moeten organiseren. De tegemoetkoming past volledig in het aantrekkingsbeleid dat door de Europese Unie worden gestimuleerd: naast steun voor investeringen laat de Europese Commissie immers ook toe dat de lidstaat steun voor opleiding verstrekt. Op korte termijn zou met betrekking tot dergelijke vormingsmaatregelen zelfs een specifieke Europese kaderregeling worden uitgewerkt.

Naast deze punctuele maatregel zal door de Vlaamse regering eveneens een initiatief worden genomen om onderwijs, universiteiten en ondernemingen meer op elkaar af te stemmen, door de contacten tussen deze drie groepen te stimuleren.

Zo kan voor bepaalde opleidingen een systeem van permanente vorming worden overwogen dat mede door het bedrijfsleven wordt gefinancierd. De permanente vorming en de verbetering van de arbeidskwalificatie van de beroepsbevolking werden in het regeerakkoord tot een topprioriteit uitgeroepen. Door een multidisciplinair team van specialisten

zullen hierover in de komende legislatuur concrete voorstellen worden uitgewerkt.

3.2. VIZO en VDAB

Voor het terugdringen van de werkloosheid en de verbetering van de arbeidskwalificatie van de beroepsbevolking beschikt de Vlaamse overheid dankzij het bestaande opleidingsaanbod (VIZO, VDAB, OSP) over een interessant instrumentarium om deze doelstelling te realiseren.

De opleidingsprogramma's van het VIZO voor zelfstandige ondernemers leveren een belangrijke bijdrage om het kleinschalige ondernemerschap in Vlaanderen succesvol te houden en de slaagkansen bij opstart te verbeteren.

Dit opleidingsaanbod dient evenwel verder te worden geoptimaliseerd en gecoördineerd.

Conform het regeerakkoord wil de Vlaamse regering in dit verband drie doelstellingen realiseren :

1. kwaliteitseisen vastleggen voor elk opleidingsaanbod, ongeacht wie dit organiseert. De aanbieders kunnen op aanvraag en na een gunstige evaluatie een kwaliteitslabel bekomen ;
2. overlappingsen en ontbrekende opleidingen in de vormingsmarkt opsporen en signaleren. Daarbij moeten ook nieuwe technologieën op basis van CDI's, computers en Internet aan bod komen. Hier kan Telenet Vlaanderen een rol spelen ;
3. de idee van permanente vorming voor allen via alle mogelijke kanalen promoten.

Voor de financiering van deze nieuwe aanpak moet gezocht worden naar gemengde financieringssystemen, waarbij de overheid en het bedrijfsleven elk een deel van de lasten dragen.

3.3. Samenwerkingsverbanden tussen ondernemingen (clusters) en subregionale samenwerkingsverbanden

3.3.1. Clusters

Een nieuwe school denkers over economisch beleid stelt dat de strategische competitiviteitspositie van een land of een regio naast factoren zoals een goede economische omgeving, goede productiefactoren en een belangrijke, gesofisticeerde en kwalitatief stimulerende thuismarkt, afhangt van de aanwezigheid van dichte **economische samenwerkingsverbanden of clusters**.

Een cluster is de bedrijfskolom die schuil gaat achter een produkt of een dienst. Ieder cluster omvat zowel de producenten van het eindprodukt of de dienst, de machinebouwers, de ondersteunende diensten en de leveranciers van grondstoffen of tussenprodukten. Clusters zijn een goed instrument om strategische allianties tussen ondernemingen mogelijk te maken.

In elk cluster zijn industriële werkgelegenheid en dienstenjobs door elkaar gemengd. Een cluster

bevat een paar grote, maar vooral veel kleine en middelgrote ondernemingen.

Economische samenwerkingsverbanden of clusters bundelen een reeks specifieke vaardigheden, die tot een concurrentieel voordeel in de internationale concurrentie kunnen leiden.

In de vorige legislatuur werd de vorming van economische samenwerkingsverbanden actief gestimuleerd, vooral op het vlak van de gezamenlijke uitbouw van technologische vaardigheden. Daarbij is het essentieel dat het economische samenwerkingsverband van onderuit, door de bedrijven zelf, wordt opgezet en dat de overheid slechts ondersteunend optreedt.

Zo werd ondersteuning verleend aan economische samenwerkingsverbanden in de sector van de textielmachinebouw en van de staalplaatverwerking. De steun kan bestaan in een verhoogde investeringssteun, steun voor opleiding, steun voor onderzoek en ontwikkeling of een tussenkomst in de overheadkosten van de door de bedrijven ondernomen gemeenschappelijke acties.

De cluster inzake textielmachinebouw werd geformaliseerd in een convenant "Vlaamse Textielmachine- en Systeembouw" en werd op 31 maart 1993 door de Vlaamse regering goedgekeurd. Hiervoor werd een budget van jaarlijks maximaal 300 miljoen frank gedurende 2 jaar gereserveerd. De convenant kan verlengd worden na een grondige evaluatie. De steun wordt toegekend via het IWT.

De convenant met de cluster van "staalproducenten en -verwerkers", verenigd in de vzw CLUSTA, werd op 21 december 1994 door de Vlaamse regering goedgekeurd. De convenant voorziet een forfaitaire subsidie van 40 miljoen frank voor het jaar 1995 en van 45 miljoen frank voor het jaar 1996. De vzw Clusta wordt uitgebouwd rond SIDMAR en ALZ en bereikt potentieel een 300-tal bedrijven in de sector.

Nieuwe clusters zijn in de maak i.v.m. kunststofverwerking, textiel, electro-huishoudtoestellen en spraaktechnologie.

Deze clusters concentreren zich voornamelijk rond samenwerking op technologisch vlak. De Vlaamse minister bevoegd voor technologie en de Vlaamse minister bevoegd voor het economische beleid staan samen in voor de conceptie van het technologische clusterbeleid. De ingediende dossiers zullen door de administratie Economie worden voorbereid.

Nu de eerste projecten werden geconcretiseerd, is het belangrijk om op relatief korte termijn een evaluatie van het clusterbeleid door te voeren. In de toekomst kan ook bekeken worden of commerciële clusters zinvol zijn om de penetratie op buitenlandse markten te vergemakkelijken.

3.3.2. *Collectieve onderzoekscentra*

Naast de clusters, die nieuwe samenwerkingsverbanden op het vlak van de technologie in het leven roepen, kent ons land reeds lang de Centra voor Collectief Onderzoek (centra De Groote en gelijkgestelde sectoriële centra): deze centra verrichten gemeenschappelijk toepassingsgericht onderzoek ten behoeve van bepaalde economische sectoren.

Het betreft de volgende centra :

- Belgisch Instituut voor Lastechniek (BIL) ;
- Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Belgische Textielnijverheid (Centexbel) ;
- Centrum voor Research in de Metallurgie (CRM) ;
- Centrum voor Wetenschappelijk Onderzoek der Belgische Keramische Nijverheid (CWOBKN - Wallonië) ;
- Opzoekingscentrum voor de Wegenbouw (OCW) ;
- Wetenschappelijk en technisch Centrum voor het Bouwbedrijf (WTCB) ;
- Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Metaalverwerkende Nijverheid (WTCM) ;
- Wetenschappelijk en Technisch Onderzoekscentrum voor Diamant (WTOCD) ;
- Technisch Centrum voor de Houtnijverheid (TCHN).

De financiering van deze centra gebeurt enerzijds door de sectoren zelf en anderzijds door de federale en de gewestelijke overheden.

In 1994 bedroeg de overheidssteun vanuit het Vlaamse Gewest voor deze collectieve centra 186 miljoen frank.

De collectieve centra zijn een belangrijk instrument om vaardigheden in het bedrijfsleven te ontwikkelen en zullen dus verder worden ondersteund. De minister bevoegd voor het Technologiebeleid heeft zich evenwel voorgenomen een aantal noodzakelijke hervormingen in deze sector door te voeren:

1. er zal een aangepast juridisch kader voor het gemeenschappelijk industrieel onderzoek worden uitgewerkt. Dit kader moet zowel de basis vormen voor de traditionele collectieve centra als voor de nieuwe technologische samenwerkingsverbanden (clusters) ;
2. de ingewikkelde gemengde financiering van de collectieve centra (federale overheid + Gewesten) verhindert dat de centra integraal in het Vlaamse technologiebeleid worden ingeschakeld. Daarom zal op termijn naar een belangrijkere financiering van deze centra door de Vlaamse overheid worden gestreefd.

3.3.3. Plato-projecten

Het Plato-project is een economisch samenwerkingsverband, dat vanuit het bedrijfsleven zelf is ontstaan, en waarbij grote ondernemingen het peterschap aanvaarden van KMO's. De doelstelling is het professionaliseren van het management van KMO's dankzij de ervaring en de aanwezige know-how in de grote gevestigde bedrijven.

De voorbije jaren werden in een aantal regio's reeds PLATO-projecten opgestart. Het betreft in concreto volgende initiatieven :

- West-Vlaanderen
Peterschapsproject TMO (Technische Management Ondersteuning) van de GOM West-Vlaanderen ;
- Oost-Vlaanderen
Plato-project van de Kamer voor Handel en Nijverheid van het Arrondissement Dendermonde ;
- Antwerpen
Plato-projecten van Strategisch Plan Antwerpen, Strategisch Plan Kempen en Strategisch Plan Mechelen ;
- Vlaams-Brabant
Plato-projecten van de Kamer voor Handel en Nijverheid van het Arrondissement Leuven en van de Kamer voor Handel en Nijverheid van het Arrondissement Halle-Vilvoorde ;
- Limburg
TREJO-project van VKW-Limburg.

De evaluatie van deze projecten is over het algemeen zeer positief. Het blijkt dat de deelnemende bedrijfsleiders meer aandacht beginnen te schenken aan strategisch denken en hun bedrijf veel professioneler gaan leiden. Er is ook een belangrijke mentaliteitswijziging bij de deelnemers merkbaar. Het isolement van de KMO's wordt doorbroken, ze krijgen meer interesse voor ervaringsuitwisselingen met collega-bedrijfsleiders en ze zijn vlugger geneigd zich te laten bijstaan door zowel interne als externe adviseurs. De ondernemers worden er zich ook meer van bewust dat zij hun onderneming strategisch kunnen versterken door een vernieuwd ondernemerschap. Er kan dus worden gesteld dat deze PLATO-projecten de ondernemersgeest bij de KMO-bedrijfsleiders in sterke mate bevorderen.

De PLATO-projecten zijn financieel mogelijk dankzij de vrijwillige medewerking van deelnemende ondernemingen in het samenwerkingsverband. Toch heeft de praktijk uitgewezen dat deze financiering niet volstaat en dat een gedeeltelijke overheidsfinanciering in deze projecten noodzakelijk is. Teneinde niet in ad hoc regelingen te vervallen voor elk PLATO-initiatief, wordt voorgesteld de PLATO-projecten in Vlaanderen te veralgemenen en een kaderregeling op te zetten, die de overheidssteun aan deze projecten regelt. Hierbij dienen PLATO-projecten ook open te staan voor netwerken zodat ook erkende organisaties van werkgevers projecten kunnen indienen.

3.3.4. Regionaal beleid

De Vlaamse regering wil verder werk maken van een regionaal economisch beleid, dat rekening houdt met de economische behoeften van elke subregio en zich specifiek zal enten op de streek.

Op 6 mei 1994 bereikte de Vlaamse regering samen met de sociale partners binnen het VESOC en na breed overleg een akkoord over "Het vernieuwd regionaal beleid".

Dit akkoord luidt een nieuwe visie in op het regionaal beleid en omvat de invoering van innoverende procedures en instrumenten inzake regionaal beleid :

- * de beleidsvoorbereiding dient van onderuit, d.i. vanuit de subregio's zelf, te gebeuren. Daartoe worden in elke regio **streekplatformen** erkend, volgens een procedure vastgelegd in het Besluit van de Vlaamse regering van 20 juli 1994. De streekplatformen fungeren als representatief samenwerkingsverband voor de subregio en zijn samengesteld uit bedrijvenorganisaties, sociale partners en verenigingen van de betrokken streek. De streekplatformen dienen een **streekvisie** uit te werken. De werking van de platformen komt in aanmerking voor subsidiëring door de Vlaamse overheid (beperkt tot 2 miljoen frank per jaar) ;
- * het regionaal beleid wil aandacht hebben voor **élke streek** in Vlaanderen, dus zowel gebieden met een ontwikkelingsachterstand als meer ontwikkelde gebieden ;
- * het regionaal economisch beleid wordt toegespitst op een **beperkt aantal strategische hefboomen**, die essentieel zijn voor de lange-termijnontwikkeling van een subregio ;
- * er worden geen **budgettaire enveloppes per streek** voorzien, maar de strategische hefboomen voor elke streek moeten in de functionele begrotingen van de Vlaamse overheid worden geïntegreerd. De streekvisie voor elke subregio en de rol van de Vlaamse overheid in het operationeel maken van deze visie worden vastgelegd in een **streekcharter** tussen de subregio en de Vlaamse regering.

In de volgende jaren zal het regionaal beleid verder volgens deze principes worden gevoerd. Daartoe moet de beleidsmatige en administratieve opvolging van de strategische voorstellen vanuit de erkende streekplatformen volwaardig worden uitgebouwd.

Ook moet werk worden gemaakt van de erkenning van nieuwe streekplatformen.

De reeds erkende platformen zijn de volgende :

- Regionaal Beleidscomité Arrondissement Kortrijk ;
- Strategisch Plan Regio Dendermonde ;
- Strategisch Plan Waasland ;
- Strategisch Plan arrondissement Mechelen ;
- Maatschappij voor de Vernieuwing en Promotie van Antwerpen ;

- Streekplatform Kempen ;
- HESOC-Streekplatform Hageland ;
- Strategisch Plan Gewest Gent ;
- Streekplatform van het Arrondissement Brugge ;
- Streekplatform Westhoek ;
- Streekplatform Arrondissement Oostende.

De volgende streekplatformen bevinden zich eind september 1995 in de aanvraagprocedure :

- Strategisch Plan Zuid-Oost-Vlaanderen ;
- Streekplatform Mijnstreek.

Er worden nog aanvragen verwacht vanwege Tielt en Roeselare, Meetjesland en Noord-Limburg.

In het streekbeleid kunnen de jongste jaren enkele opvallende koerswijzigingen worden vastgesteld :

- **het streekbeleid evolueert van een zuiver regionaal-economische benadering (via de expansiesteun) over een overwegend regionaal-economische benadering (via de Europese structureringsfondsen) naar een benadering waarin ook omgevingsfactoren belangrijk zijn voor de streekproblematiek (o.a. milieu, ruimtelijke ordening, de streek-, de stedelijke problematiek) ;**
- **het streekbeleid evolueert van een beleid dat in hoofdzaak gericht was op achtergebleven streken of streken in verval (o.m. de impulsgebieden) naar een streekbeleid waarbij ALLE streken aan bod komen (o.a. strategische plannen voor bv. Antwerpen, Kortrijk, Mechelen ...) ;**
- **de nadruk wordt meer gelegd naar de verantwoordelijkheid van de streek met partnership van de representatieve streekactoren.**

Naast dit nieuwe door de Vlaamse regering uitgewerkte kader voor het regionaal beleid blijft de Europese steun zeer belangrijk. Aanzienlijke middelen kunnen immers worden ingezet om het sociaal-economisch weefsel in de gebieden, die als **Europees doelstellinggebied** door de E.U. erkend zijn, te versterken. Het Vlaamse Gewest dient elk van de Europese programma's met eigen middelen te cofinancieren.

Voor zover dit nog niet het geval mocht zijn zullen de Europese programma's onverwijld operationeel worden gemaakt. De steunverlening beperkt zich tot een aantal toekomstgerichte hefboomprojecten. De klemtoon ligt voornamelijk op investeringsprojecten, projecten die gesteund zijn op partnership met bestaande privé-initiatieven en/of structuren. Een grote aandacht wordt besteed aan de integratie en/of complementariteit van de projecten die zich aandienen evenals naar responsabilisering van de private partners.

Twee gebieden vallen onder de zogenaamde **doelstelling 2**, die omschreven wordt als de omschakeling van regio's die zwaar door de achteruitgang van de industrie worden getroffen, met name 12 gemeenten in het arrondissement Turnhout en 19 gemeenten in de provincie Limburg.

Daarnaast werden twee gebieden erkend onder **doelstelling 5b**, die de economische diversificatie in kwetsbare plattelandsgebieden beoogt. Deze zijn :

het Meetjesland (5 gemeenten) en Westhoek-Middenkust en Zeevisserijgebied.

a) Doelstelling 2 gebied in het arrondissement Turnhout

De algemene doelstelling voor deze regio luidt :

"Het verbeteren van de werkgelegenheidsvooruitzichten en het verhogen van de levensstandaard van de regionale bevolking via het optimaal benutten van de aanwezige ontwikkelingsmogelijkheden zonder de kwaliteit van het leefmilieu aan te tasten." De Europese steun hiertoe belooft 23,400 MECU of ongeveer 910 miljoen frank voor de periode 1994-1996.

De drie inhoudelijke krachtlijnen van het nieuwe programma zijn:

- de ondersteuning van de industriële sector, door de creatie en instandhouding van een hoogwaardig vestigings- en omgevingsklimaat, door stimulering van industriële toepassingen inzake technologie en innovatie, door een intensief ondersteuningsbeleid van industriële KMO's gekoppeld aan een intensief beroepsopleidingsbeleid ;
- de ondersteuning van de tertiaire sector, in het bijzonder de zakelijke dienstverlening, transport en logistiek, telematica en toerisme ;
- de verbetering en de bescherming van het leefmilieu door de promotie van milieuvriendelijke productieprocessen, door onderzoek en ontwikkeling inzake recyclage en innovatieve behandelingsmethoden van afvalstoffen, door sanering en herwaardering van vervuilde cités.

b) Doelstelling 2 gebied in de provincie Limburg

De hoofddoelstelling van het programma is een belangrijke bijdrage te leveren aan de sociaal-economische ontwikkeling van Limburg. De Europese bijdrage bedraagt circa 1.860 miljoen frank voor de periode 1994-1996.

De klemtonen van het nieuwe programma liggen op :

- de ondersteuning van de industriële sector door een intensief ondersteuningsbeleid voor de KMO's, het aantrekken van buitenlandse investeringen, door de creatie en instandhouding van een hoogstaand vestigings- en omgevingsklimaat, het verhogen van het kennisniveau en de bevordering van de industriële toepassing van innovatie en technologie, en door een aangepast beroepsopleidingsbeleid ;
- de ondersteuning van de tertiaire sector, in het bijzonder de zakelijke dienstverlening en telecommunicaties, transport en logistiek, toerisme en nieuwe media en aandacht voor de uitbouw van een grootstedelijke agglomeratie ;
- de verbetering en toekenning van het leefmilieu met specifieke aandacht voor bescherming en ontwikkeling van natuur en landschap.

Daarnaast kunnen 11 gemeenten in Limburg nog rekenen op ongeveer 581 miljoen frank voor 1994-1997 vanuit het **RECHAR-programma**.

De RECHAR-programma's zijn gericht op de economische omschakeling van het mijngebied. Hoofddoelstelling is het wegwerken van de negatieve gevolgen van de sluiting van de mijnindustrie evenals van de verstoring op sociaal en economisch vlak, m.a.w. enerzijds het herstellen en herontwikkelen van het fysieke kader, en anderzijds het heropbouwen van een gunstig sociaal-economisch draagvlak (voorwaarden voor het verhogen van de werkgelegenheid).

Het RECHAR 2-programma is opgebouwd rond 4 prioriteiten :

- herstel, omschakeling en herontwikkeling van de economische infrastructuur ;
- herstel van de sociale infrastructuur, en verbetering van de sociale leefbaarheid in de mijnwerkerswoongebieden ;
- sociale en economische integratie van het arbeidspotentieel ;
- economische ontwikkeling.

c) Doelstelling 5b-gebied Meetjesland

De doelstellingen van het programma van het Meetjesland is tweevoudig : het behoud en het versterken van de tewerkstelling in de regio enerzijds, en, anderzijds het verhogen van de leefbaarheid van de plattelandskernen.

De voorziene Europese middelen hiertoe zijn 10,297 MECU of ongeveer 400 miljoen F voor de periode 1994-1999.

De zwaartepunten liggen op het versterken van het economisch weefsel, het bevorderen van de landschapsvalorisatie en de recreatief/toeristische ontwikkeling, de bestendiging van de land- en tuinbouwactiviteit, gerichte opleiding en vorming, het ondersteunen van structurele initiatieven die het verzorgingsniveau en de bereikbaarheid van de dorpen verhogen.

d) Doelstelling 5b-gebied de Westhoek, Middenkust en Zeevisserijgebied

De doelstelling van dit programma is gelijklopend met deze van het Meetjesland. Dit geldt eveneens voor de hoofdklemtoneel waarbij inzake het toeristische aspect aandacht gaat naar het kusttoerisme, naast het ondersteunen van het plattelandstoerisme in de Westhoek.

De Europese inzet bedraagt voor dit programma 26,402 MECU of ongeveer 1 miljard F.

e) Andere Europese programma's

Vooreerst kunnen bovengenoemde doelstelling 5b-gebieden voor dezelfde periode eveneens een beroep doen op het **LEADER-programma**, waarmee beoogd wordt om een gestructureerd overlegplatform te creëren om de landbouwor-

ganisaties- en diensten tesamen te brengen om de landbouwinvesteringen en -projecten op elkaar af te stemmen en te richten op de doelstellingen van het vernieuwd Vlaams landbouwbeleid en de prioriteiten die geformuleerd worden in de respectieve plattelandsregio's zelf. Voor het Meetjesland is de Europese bijdrage 28,2 miljoen F en voor de Westhoek, Middenkust en Zeevisserijgebied 47 miljoen F.

De hoofddoelstelling van **PESCA** in Vlaanderen (beperkt tot het "Vlaams Zeevisserijgebied") is het behouden of creëren van arbeidsplaatsen in de visserijsector en haar nevensectoren, gepaardgaande met een stabilisatie of verhoging van het globaal inkomen. De Europese steun belooft 2 MECU of ongeveer 78 miljoen F voor de periode 1995-1999.

Het Communautair initiatief **URBAN** voor de Stad Antwerpen, dat erop gericht is via een globale strategie impulsen te geven tot de sociaal-economische en ruimtelijke revitalisatie van een gedeelte van het noordoostelijke deel van de 19de eeuwse gordel. Eén van de belangrijkste elementen is hierbij de economische ontwikkeling stimuleren. Voor de louter economische ondersteuning voorziet de EG in dit programma 0,658 MECU of ongeveer 25,7 miljoen F en voor infrastructuur 1 MECU of ongeveer 39 miljoen F op een totaal van 2,582 MECU of ongeveer 100 miljoen F voor de periode 1995-1999.

Het **INTERREG II**-programma heeft tot doel de grensoverschrijdende samenwerking te ontwikkelen en de aan de binnen- en buitengrenzen gelegen gebieden van de Europese Unie behulpzaam te zijn bij het overwinnen van de bijzondere problemen die voortkomen uit hun relatieve afzondering binnen de nationale economieën en binnen de Europese Unie als geheel.

INTERREG II loopt van 1994 tot en met 1999. Het programma **Euregio Maas-Rijn** (beide Limburgen, de provincie Luik en de regio Aken) werd door Europa goedgekeurd. De Europese enveloppe bedraagt voor het Vlaamse gedeelte 2,97 MECU of ongeveer 115 miljoen F.

Op 18.09.1995 stemde de Commissie in met het programma voor de **Euregio Scheldemond** (gebied van de Scheldemond tussen de provincies Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Zeeland). De Europese steun voor het ganse gebied belooft ongeveer 425 miljoen frank.

De goedkeuringsprocedure loopt nog voor de **Euregio Benelux-Middengebied** (provincies Antwerpen, Noord-Brabant, de beide Limburgen en het arrondissement Leuven) en voor de **Euregio West-Vlaanderen - Nord Pas de Calais**.

Tenslotte worden nog middelen verwacht vanuit het Communautair initiatief **KONVER, RETEX** en **MKB**.

De doelstelling van **RETEX** is diversificatie ten einde de betrokken regio's minder afhankelijk te maken van de textiel- en kledingssector. Er wordt vanuit gegaan dat 60 % van het programma besteed wordt aan maatregelen gericht op

diversificatie buiten en 40 % aan de diversificatie binnen de voornoemde sectoren. Het RETEX zou worden voorbehouden voor het 5b-gebied Westhoek, Middenkust en Zeevisserijgebied. De Europese enveloppe voor dit initiatief kan 40 miljoen frank bedragen.

Via het Operationeel Programma **KONVER** worden de regio's die in moeilijkheden komen door de afnemende activiteit van de defensie-industrie en van militaire bases ondersteund.

Er wordt beoogd de economische activiteit in sterk van de defensiesector afhankelijke gebieden, mede door omschakeling van daarmee samenhangende economische activiteiten, sneller te diversifiëren, ten einde deze gebieden minder van deze sector afhankelijk te maken en de aanpassing van de levensvatbare ondernemingen in alle bedrijfstakken te stimuleren. Het communautair initiatief is bedoeld voor de periode 1994-1997 en de Europese steun kan 4,8 MECU of circa 190 miljoen F belopen.

De volgende 5 arrondissementen werden door de Europese Commissie erkend als zijnde gebieden sterk afhankelijk van de defensie-industrie : Brugge, Leuven, Hasselt, Turnhout en Tongeren.

Het **MKB**-initiatief wordt besproken onder punt 3.5.2.

3.4. Het stimuleren van onderzoek en ontwikkeling

Zoals reeds hoger herhaaldelijk werd beklemtoond, zal innovatie van doorslaggevend belang zijn voor de strategische positie van de Vlaamse ondernemingen. De vaardigheid van ondernemingen om onophoudelijk technologisch te vernieuwen is dan ook essentieel om het strategisch concurrentievermogen te herstellen.

Het stimuleren van technologische vaardigheden in onze economie veronderstelt evenwel niet enkel dat high-tech sectoren alle ontplooiingskansen krijgen, maar tevens dat **technologische vernieuwing wordt doorgevoerd in de meer traditionele sectoren.**

De Vlaamse regering wil de technologische opwaardering van de Vlaamse economie actief ondersteunen. Daarom werden de begrotingskredieten voor onderzoek en ontwikkeling in de afgelopen jaren substantieel opgetrokken (van 11.4 miljard F in 1992 naar 14.8 miljard frank in 1995). Het regeerakkoord vermeldt dat deze inhaalbeweging de volgende jaren zal worden verder gezet : samen met de Vlaamse ondernemingen streeft de Vlaamse regering er naar om jaarlijks 2% van het bruto regionaal produkt in onderzoek en ontwikkeling te investeren.

De kredieten voor wetenschapsbeleid hebben slechts in vrij beperkte mate betrekking op de financiering van technologisch onderzoek en ontwikkeling in het bedrijfsleven. In 1994 bedroegen de kredieten hiervoor 3.672 mio F, als volgt verdeeld :

– FIOV	230 miljoen frank
– IMEC	934 miljoen frank
– IWT	1.469 miljoen frank
– STV	58 miljoen frank
– VITO	988 miljoen frank

Het merendeel van deze middelen wordt zeer geconcentreerd en gericht aangewend (IMEC, VITO, impulsprogramma's van het IWT).

Het IWT fungeert als enig loket voor technologiesteun aan ondernemingen. Door de hoge kwaliteitseisen, die het IWT stelt, blijft het aantal bedrijven die voor steun in aanmerking komen vrij beperkt. Zo blijkt uit het activiteitenverslag van het IWT over het jaar 1994 dat 110 ondernemingen IWT-steun verkregen (58 KMO's (tot 200 werknemers) en 52 grote ondernemingen).

Voor de betoelaging van meer door-de-weekse **ontwikkelingsdossiers**, die vaak van groot belang zijn in meer traditionele sectoren en daar de basisvormen van het vernieuwingsproces, kunnen de ondernemingen minder terecht bij het IWT. Deze instelling spitst zich vooral toe op de ondersteuning van het basisonderzoek. De ontwikkeling van nieuwe produkten en processen, die niet op basisonderzoek steunen, vallen daardoor buiten het IWT alhoewel zij vaak heel wat investeringen vereisen zoals engineering-kosten, marktstudies, verwerven van brevetten, octrooien en licenties, enz.

Voor zover de uitgaven voor ontwikkeling worden geactiveerd, komen ze voor een beperkte steun in aanmerking in het kader van de expansiewetgeving. Gezien het beperkte steunpercentage opteren de meeste ondernemingen er evenwel voor deze investeringen als kosten te boeken omdat de expansiesteun niet opweegt tegen het fiscaal voordeel.

Om Vlaamse ondernemingen te helpen groeien en hun strategische positie te helpen vernieuwen en verstevigen is het belangrijk hen van overheidswege aan te moedigen hun ontwikkelingsinspanningen, die gecatalogeerd kunnen worden als zachte investeringen, op te drijven. Hiervoor bestaat tot op heden geen geëigend instrument, tenzij ten dele via de collectieve onderzoekscentra. Daarom zal worden onderzocht in welke mate in het kader van de expansiewetgeving de betoelaging van niet-geactiveerde O&O-uitgaven en immateriële investeringen kan worden opgetrokken. Deze vorm van steun wordt expliciet door de Europese Commissie aanvaard en zelfs aangemoedigd.

3.5. KMO's en technologische vernieuwing

In de voorbije jaren werd meermaals aangetoond dat de behoefte aan technologische vernieuwing in Vlaanderen het meest acuut is bij de KMO's.

Zo blijkt uit de door SERV en STV uitgevoerde regionale technologie-enquête ("Vlaanderen technologisch in kaart gebracht", 1993 + aanvullend dossier 1994) dat 36% van de grote en liefst 51% van de kleine bedrijven in de laatste twee jaar geen vernieuwing in hun produkten- en/of dienstengamma hebben doorgevoerd. Dit is zeer zorgwekkend omdat dit in een steeds dynamischere en competi-

tievere wereld onvermijdelijk tot verlies van strategisch concurrentievermogen moet leiden.

3.5.1. Toegankelijkheid van het IWT voor KMO's

Gezien het uitzonderlijke van de technologische vernieuwing binnen de KMO's moet, naast de in het punt 3.4 vermelde maatregelen, dringend werk worden gemaakt van mechanismen die de technologische vernieuwing van KMO's stimuleren. In deze context moet bijzondere aandacht uitgaan naar maatregelen die de toegangsdrempel van de KMO's tot het IWT verlagen.

In de loop van 1994 heeft het IWT reeds een aantal drempelverlagende initiatieven voor KMO-projecten buiten het basisonderzoek doorgevoerd. Deze drempelverlagingen hebben betrekking op :

- de verruiming van de voor steun in aanmerking komende projectkosten wanneer het KMO's betreft ;
- de financiering van **KMO-haalbaarheidsstudies**, gericht op de ontwikkeling van waardevolle innovatie-opties, met een budget van max. 1 miljoen frank en voor 60% gesubsidieerd ;
- de financiering van **KMO-innovatieprojecten**, gericht op prototype-ontwikkeling, op demonstratieprojecten en op technologische opwaardering, met een budget van max. 10 miljoen frank, voor 35% gesubsidieerd en eventueel bijkomend voorgefinancierd ;
- de vereenvoudiging van de evaluatieprocedures.

Voor het einde van dit jaar moet het IWT deze specifieke KMO-aanpak bij O&O-ondersteuning grondig evalueren. Op basis van deze evaluatie zullen in samenspraak met het IWT eventueel een aantal bijsturingen worden doorgevoerd.

3.5.2. Het MKB-initiatief van de Europese Commissie

Het Europees initiatief voor het midden- en kleinbedrijf (MKB-initiatief) zal in Vlaanderen onverwijd operationeel worden gemaakt.

De globale doelstelling van dit initiatief bestaat erin KMO's aan te moedigen om zich aan te passen aan de eisen die de interne markt stelt, door het strategische concurrentievermogen van deze ondernemingen te verhogen.

Op 10 mei 1995 keurde de Vlaamse regering het programmavoorstel goed, dat Vlaanderen aan de Europese Commissie zal overmaken. Het programma loopt over de periode 1994-1999. Het totale budget voor het programma bedraagt 345 miljoen frank. Hiervan wordt 107 miljoen frank door de Europese Commissie ten laste genomen. De Vlaamse overheid cofinanciert eveneens 107 miljoen frank.

De betrokken doelgroep van het programma betreft KMO's die gelegen zijn in de regio's die

erkend zijn door de Europese Unie onder doelstelling 2 of 5b.

De inhoudelijke invulling van het MKB-programma vanuit Vlaanderen betreft een actie waarbij hooggekwalificeerd personeel vanuit de collectieve centra ter beschikking wordt gesteld van KMO's om innovatieprojecten binnen het bedrijf te initiëren en te begeleiden.

Via een geïntensifieerde samenwerking tussen de onderzoekscentra en de KMO's wordt de verwezenlijking van volgende doelstellingen beoogd :

- Betere stroomlijning van de informatieverstrekking over de nieuwe technologische evoluties

Het vergt veel tijd en competentie van de KMO-bedrijfsleiders om al de evoluties op technologisch gebied op te volgen. Bij KMO's ontbreken vaak die middelen. Nochtans is het voor de KMO's zeer belangrijk om op de hoogte te blijven van de technologische evolutie, in het bijzonder voor wat de concurrentiepositie van deze ondernemingen betreft. De bedoeling is de onderzoekscentra, die de belangrijkste technologische evoluties in de betrokken sector opvolgen en op hun merite beoordelen, er toe te brengen hierover op een eenduidige en eenvoudige wijze aan de KMO's te rapporteren.

- Meer en betere technologische adviesverlening

Kleinere bedrijven zijn dikwijls op zoek naar een geschikt technologisch advies dat hen kan helpen bij het oplossen van dagdagelijkse problemen. Dit technologisch advies kan aanleiding geven tot een directe oplossing, maar kan even goed een doorverwijzen zijn naar personen die hen in deze kunnen bijstaan. Van de onderzoekscentra wordt verwacht dat zij deze taak op zich nemen.

- Meer theoretische ondersteuning

Innovatieprojecten kunnen soms in oorsprong vrij eenvoudig lijken, doch in de loop van de uitvoering van het project kunnen moeilijkheden opduiken die tot gevolg hebben dat een ruimer en dieper inzicht in de problematiek noodzakelijk is. In die gevallen is een theoretische ondersteuning vanuit een onderzoekscentrum bij de identificatie en het verhelpen van deze moeilijkheden onontbeerlijk.

- Sensibilisering en informatieverstrekking

KMO's moeten aangespoord worden om tot innovatie over te gaan. Sensibilisering over de voordelen en de mogelijke vormen van overheidsondersteuning is een belangrijke hefboom hiervoor. Hierbij wordt gedacht aan het ontwikkelen van de volgende activiteiten : het uitgeven van een maandelijks folder, het aanwezig zijn op beurzen, het organiseren van seminars, het publiceren van succesvolle realisaties, en waarschijnlijk het meest belangrijke en intensieve, het organiseren van bedrijfsbezoeken. Naast algemene sensibilisering, is er de hulp bij het zoeken naar informatie. Hierbij zal in eerste instantie gebruik worden gemaakt van bestaande gegevensbanken en multisectoriële informatienetwerken van de onderzoekscentra.

– Uitvoeren van onderzoeksprojecten

Het is duidelijk dat aan de algemene sensibiliseringscampagne enige richting moet gegeven worden zodat deze uitmondt in concrete projecten. De onderzoekscentra moeten zoveel mogelijke KMO's over de streep krijgen om concreet rond innovatie te beginnen werken. Het is de bedoeling dat personen vanuit het collectief centrum de KMO's in het bedrijf zelf gaan bijstaan bij het initiëren van dit proces. Hierbij zal het nodig zijn dat eerst een audit plaatsvindt om de vereiste behoeften op het vlak van innovatie te ontdekken. Op deze manier zal op een gepaste manier aan de wensen en noden van het bedrijf tegemoet kunnen worden gekomen.

– KMO's aanzetten tot continue innovatie

Uit de praktijk blijkt dat de overheid met specifieke initiatieven er wel in slaagt bedrijven aan te zetten tot innovatie maar dat na de beëindiging van de impuls de houding van de onderneming niet fundamenteel gewijzigd is. Om dit te verhelpen is het van belang dat degene die vanuit het collectief centrum bij de KMO wordt tewerkgesteld, voldoende aandacht heeft voor training. Deze persoon zou er moeten in slagen een mentaliteitswijziging binnen het bedrijf op gang te brengen zodanig dat het bedrijf zich bewust wordt van het belang van voortdurende innovatie.

3.6. Adviespremies KMO's

Uit cijfers en diverse onderzoeken blijkt dat KMO's voornamelijk in de risicovolle start- en groeifase een aantal kritieke momenten doormaken met verhoogde kansen op faillissement, wat pleit voor acties die toegespitst zijn op het indijken van deze risico's. De technische kennis en/of de beroepskennis van de startende ondernemers blijken meestal goed te zijn. Het ontbreekt hen evenwel dikwijls aan voldoende kennis inzake bedrijfsbeheer.

Momenteel kunnen KMO's die een beroep doen op consultancy in het kader van de economische expansiewetgeving genieten van een adviespremie van 50.000 BEF (beslissing van de Vlaamse regering van 21 december 1992).

Advies met betrekking tot de haalbaarheid van een ondernemingsplan, de organisatie, het management, de automatisering, de informatieverwerking, de marketing en de promotie, het kwaliteitsbeleid en het milieubeleid komen voor deze tussenkomst in aanmerking.

In Wallonië en Brussel liggen deze premies veel hoger en kunnen ze maximaal respectievelijk 500.000 en 2.500.000 BEF bedragen.

Het decreet van 31 maart 1993 betreffende een financiële tegemoetkoming door het Vlaamse Gewest ten behoeve van kleine ondernemingen die een beroep doen op een erkende externe bedrijfsadviseur, gewijzigd door artikel 3 van het decreet tot begeleiding van de begroting 1995, voorziet een ruimere tegemoetkoming. Het legt de maximale

tussenkomst vast op 75% van het ereloon van de consultant, met een maximum van 500.000 BEF.

De uitvoeringsbesluiten voor dit decreet werden tot op heden nog niet aan de Vlaamse regering voorgelegd.

Het VIZO werd opgedragen zo spoedig mogelijk een grondige evaluatie van het besluit van de Vlaamse regering van 21 december 1992 door te voeren. Deze evaluatie zal ondermeer betrekking hebben op :

- de kwalitatieve aspecten van de dienstverlening aan startende ondernemingen ;
- de toetsing van de administratieve procedures aan de ondernemersrealiteit ;
- de betrokkenheid van bestaande instellingen en administraties, in casu het VIZO en de administratie Economie ;
- de erkenningsprocedure voor de adviseurs ;
- de impact op de markt van externe dienstverlening ;
- de financiële implicaties.

Op basis van deze evaluatie zal uitvoering worden gegeven aan het decreet van 31 maart 1993.

4. ONTWIKKELING VAN NIEUWE MARKTEN EN INTERNATIONALISERING

Vlaamse ondernemers moeten er naar streven **nieuwe activiteiten** te ontwikkelen en **nieuwe markten in binnen- en buitenland** te betreden. Dit kan het best gebeuren door het detecteren van **nieuwe behoeften** en door in te spelen op **nieuwe marktopportunities**, die door maatschappelijke en technologische evoluties in binnen- en in buitenland worden voortgebracht.

Internationalisatie

De Vlaamse economie is reeds lang zeer exportgericht. Bovendien hebben een aantal Vlaamse ondernemingen een internationale strategie gevolgd waarbij zij vestigingen in het buitenland hebben opgericht. Op die manier dragen zij bij tot de commercialisatie van Vlaamse technologie in het buitenland.

In de toekomst zal de internationalisatie via export en directe buitenlandse investeringen verder moeten worden gezet. Zo zullen de KMO's meer betrokken moeten worden bij de export. Ook zal de export meer gericht moeten worden op de nieuwe groeiemarkten buiten Europa. Hier wordt nauw samengewerkt met de minister-president, die bevoegd is voor het buitenlandse beleid in Vlaanderen. De GIMV zal waar nodig en noodzakelijk de internationalisatiestrategie in Vlaamse ondernemingen verder ondersteunen.

Nieuwe activiteiten

Wat de nieuwe activiteiten betreft, wijst het Witboek van de Europese Commissie bij wijze van voorbeeld op nieuwe behoeften die ontstaan als

gevolg van de zich wijzigende leefgewoonten, van nieuwe leefpatronen binnen het gezin, van de groeiende participatiegraad van vrouwen in het arbeidsproces of van de nieuwe wensen van de bejaarden. Deze behoeftenwijzigingen creëren opportuniteiten in toerisme, persoonsverzorging en gezondheid, ontspanning en vorming en huishoudelijke dienstverlening. Bovendien worden we geconfronteerd met de vraag naar milieuzorg en naar renovatie van verloederde stadsgebieden.

Technologische evoluties zoals op het vlak van de informatica, telecommunicatie en biotechnologie bieden eveneens allerlei kansen voor nieuwe economische activiteiten.

Om dergelijke nieuwe activiteiten te commercialiseren, zal onze economie een grote vitaliteit moeten ontwikkelen.

De verantwoordelijkheid hiervoor ligt op de eerste plaats bij de ondernemers zelf. Toch wil de overheid een stimulerende en kanaliserende rol spelen en wil zij een pleitbezorger voor een vernieuwingsstrategie zijn.

Voor de GIMV ligt hier een bijzondere taak weggelegd. Als neutrale speler kan de GIMV opportuniteiten helpen detecteren en nieuwe initiatieven nemen door de bestaande know-how in het Vlaamse bedrijfsleven te bundelen en vooral door te "coachen".

In het beheerscontract, dat de Vlaamse regering met de GIMV afsloot voor de periode 1995-1997, werd de GIMV uitdrukkelijk belast met

"... het vervullen van een katalysatorrol bij het opsporen en opstarten van nieuwe bedrijfstakken. In de opstartfase van deze nieuwe bedrijfstakken zal de GIMV een leidende rol kunnen spelen, eventueel vertaald in een meerderheidspositie. In latere fasen zal zij één of meerdere industriële partners met toegevoegde waarde aantrekken".

Hieronder worden een aantal concrete voorbeelden van nieuwe opportuniteiten aangehaald.

4.1. Telenet

Telenet Vlaanderen vertrekt van de zeer eenvoudige idee dat het samenkoppelen van de 21 kabelnetwerken in Vlaanderen een interessant concurrentieel voordeel zou kunnen opleveren omdat Vlaanderen één van de meest bekabelde streken ter wereld is. Als publieke investeringsmaatschappij was de GIMV goed geplaatst om voor dit project als neutrale "coach" tussen de verschillende kabelmaatschappijen op te treden.

Het project biedt een perspectief voor een toekomstgerichte en duurzame werkgelegenheid in Vlaanderen. Telenet Vlaanderen kan immers een krachtige katalysator worden voor bedrijven uit de sectoren van de telecommunicatie, de informatietechnologie, software, pers, multimedia, diensten en distributie, en situeert zich zodoende in een sector met quasi exponentiële groeiomglijkheden.

Voor het bedrijf NV Telenet Vlaanderen zelf rekt men met een tewerkstelling van ongeveer 600 personen. Gedurende de eerste vijf operationele jaren voorziet het business-plan bovendien dat talrijke opdrachten onder tijdelijke contracten zullen worden uitbesteed. Als deze "contractuelen" bij de voorziene personeelsbehoefte worden gevoegd, kan het aantal werknemers voor Telenet Vlaanderen op 3.000 worden geschat.

De modernisering van de Vlaamse telecommunicatie-infrastructuur en de te verwachten kwaliteitsverbetering en prijsdaling van de telecommunicatiediensten in Vlaanderen zullen bovendien een bijkomende aantrekkingspool worden voor bedrijven uit binnen- en buitenland die in Vlaanderen wensen te ondernemen. Ook hiervan is bijkomende werkgelegenheid te verwachten.

Bovendien is het project maatschappelijk zeer relevant aangezien het tevens een educatieve, sociale en informatieve dimensie kan hebben.

Telenet Vlaanderen is tevens een goed voorbeeld van een toekomstgericht verankeringsproject dat volkomen in de nieuwe opdrachtenfunctie van de GIMV past.

Telenet Vlaanderen wordt geen overheidsbedrijf maar zal wel kunnen rekenen op een stimulerende minderheidsparticipatie van een publieke investeringsmaatschappij en van de Vlaamse regering. Op het vlak van de (federale) regelgeving zullen nog heel wat aanpassingen moeten worden doorgevoerd teneinde in overeenstemming te zijn met de Europese regelgeving. Telenet kan immers enkel rendabel zijn in een, conform de Europese regelgeving, vrijgemaakte markt voor telecommunicatie. De Vlaamse regering zal er op toezien dat de federale regering deze wijzigingen tijdig doorvoert.

Het globale bruto investeringsbedrag voor het project bedraagt voor de eerste 15 jaar iets meer dan 50 miljard BEF. In de periode 1996-2000 is ongeveer 27,6 miljard BEF nodig, de zes daaropvolgende jaren 14,4 miljard BEF en nadien tot 2010 nog eens 8,3 miljard BEF.

Van de investeerders die aan Telenet Vlaanderen willen deelnemen, wordt tot 2001 18,6 miljard BEF kapitaal gevraagd.

Vanaf 2001 wordt een eerste beperkte netto-winst verwacht. Een jaar later zou de kasstroom voldoende positief zijn om de aandeelhouders een dividend uit te keren. Tegen 2005 wordt een netto-winst van ongeveer vijf miljard BEF vooropgesteld.

Na de finalisering van het business-plan op 19 juli 1995 zal Telenet Vlaanderen in het najaar van 1995 overgaan tot de formele oprichting van de maatschappij.

4.2. Milieusector

Uit de cijfers van de Vlaamse Milieuhouding (VMH) voor 1994 blijkt dat de Vlaamse milieuindustrie in volle expansie is. De komende jaren zal deze vrij nieuwe sector moeten worden uitgebouwd tot een pijler van de Vlaamse economie.

De Vlaamse Milieuholding zal bij de ondersteuning van deze te verwachten groei een centrale rol moeten vervullen via het terbeschikking stellen van voldoende risico-kapitaal.

Om deze taak te kunnen verwezenlijken zal VMH minder de nadruk moeten gaan leggen op de holdingfunctie en zich meer gaan profileren als financieringsmaatschappij.

4.3. Multimedia

De mediasector en de informatica- en telecommunicatiesector zijn meer dan ooit in beweging. Recente grensverleggende technologische evoluties in deze sectoren hebben tal van mogelijkheden voor nieuwe marktniches en nieuwe economische activiteiten doen ontstaan. Vlaanderen moet hierop inspelen, wil de Vlaamse economie toekomstgericht blijven.

Nieuwe compressietechnieken hebben tot gevolg dat steeds meer informatie kan worden opgeslaan en verzonden. Deze evolutie zorgt er voor dat de kloof tussen informatica en media wordt overbrugd: dit wordt met de term "multimedia" aangegeven.

Onder "multimedia" wordt het samengaan verstaan van telecommunicatie, electronica en informatica. Het begrip "multimedia" is dan ook veel ruimer dan wat tot nog toe onder "media" werd verstaan. In de media ging het om massacommunicatie en eenrichtingverkeer. In de multimedia gaat het om interactieve en gepersonaliseerde communicatie. De gevolgen van deze evolutie worden in mijn beleidsnota "Media" uitvoerig beschreven.

De multimedia doen vele **technische grenzen vervagen**. De televisie gaat steeds meer op een computer gelijken en de computer op de televisie. De Verenigde Staten, die niet meer over een eigen producent van TV-toestellen beschikken, stellen de personal computer centraal in de ontwikkeling van de multimedia. Europa en Japan zien eerder het TV-toestel als centrum van de multimedia. Tegelijkertijd vervaagt het onderscheid tussen kabeldistributie en telefonie. In de toekomst zal de kabel gebruikt kunnen worden voor de telefonie en de telefoonlijn voor het doorsturen van TV-zenders.

Door de technologische vooruitgang kunnen in de multimediasector steeds meer **diensten en inhoudelijke producten op maat** worden gemaakt. Denken we maar aan video-op-aanvraag, datacast of paper-view. In de krantenwereld worden produkten ontwikkeld, waardoor de klanten zelf hun krant kunnen samenstellen op basis van de specifieke interesse van elke lezer. Tenslotte bieden de multimedia de mogelijkheid om allerlei commerciële of sociale activiteiten tot in de huiskamer te brengen. Denken we maar aan televerkoop, of aan elektronische bankieren thuis of aan het volgen van gepersonaliseerde cursussen.

De komst van Internet heeft de bovenstaande evolutie nog versneld. Internet is een wereldwijd communicatienetwerk tussen computers. Het maakt daarbij gebruik van de bestaande telecommunica-

tiekanalen, met name de telefoonlijn en de satelliet. De verbindingen lopen er tegen zonaal tarief. Internet is voor internationale gesprekken dan ook een rechtstreekse concurrent voor de telefoonmaatschappijen. Internet is erg handig wegens het systeem van elektronische post. Bovendien biedt Internet heel wat informatie, aangezien talrijke databanken op Internet zijn aangesloten. Steeds meer bedrijven beschikken over een "site" op Internet, waarop ze informatie ter beschikking stellen.

Het Vlaamse bedrijfsleven experimenteert vrij veel met al deze nieuwe media. De Vlaamse regering wil deze evolutie volop steunen omdat zij hierin een bron van nieuwe economische dynamiek ziet. Daarom heeft de Vlaamse regering op 26.10.1994 het initiatief genomen om naast Telenet Vlaanderen tevens een "Medialab" op te richten, dat experimenten zal verrichten of financieren inzake multimedia. Aan Medialab werd een budget van 100 miljoen frank toegewezen.

5. ANDERE AANDACHTSPUNTEN

5.1. Reconversie van Limburg

De "KS-enveloppe" zoals gecreëerd in het Plan-Gheyselinck, (protocol van oktober 1987), bedroeg maximaal 99 miljard (in franken 1986). Als bijlage wordt een overzicht gegeven van de bestedingen (in nominale bedragen) op deze enveloppe, rekening houdend met de schattingen voor de periode 1994-1996.

Op 21 december 1994 heeft de Vlaamse regering haar goedkeuring gehecht aan een nieuw protocol inzake de financiering van de reconversie in Limburg.

De uitstaande verplichting aan LRM/Mijnen en inzake sociale reconversie werd vastgelegd op 24,6 miljard BEF, zijnde 13,141 miljard verliesfinanciering van Mijnen, 10,030 miljard voor investeringen door LRM en 1,429 miljard BEF voor sociale reconversie. Hiervan is 23,6 miljard BEF te voldoen door GIMVINDUS en 1 miljard BEF door het Vlaamse Gewest. Dit bedrag stemt overeen met de financieringsstroom waarop Mijnen recht zou hebben over de periode 1993-1996 indien het protocol van oktober 1987 onverkort zou worden toegepast. Weliswaar wordt de investeringsenveloppe van 10,030 miljard BEF voor LRM onder de vorm van een renteloze lening toegekend. Dit bedrag is m.a.w. door LRM aan het Vlaamse Gewest terug te betalen.

Op 26 april 1995 bereikten de vier politieke partijen die deel uitmaken van de Bestendige Deputatie van de Provincie Limburg en de Vlaamse regering een akkoord over de nieuwe krachtlijnen voor de Limburgse reconversie (het zgn. Witte-Donderdag-akkoord).

De verschillende fracties hebben de principes van het Toekomstcontract van 29 april 1987 herbevestigd. De nieuwe prioriteiten voor de economische en sociale reconversie van Limburg zullen er dan

ook op gericht zijn verder uitvoering te geven aan de doelstellingen van dit Toekomstcontract, met name de bevordering van de werkgelegenheid en de verhoging van de scolarisatiegraad in Limburg.

Binnen het globaal budgettair evenwicht van het Limburgfonds werden volgende krachtlijnen bepaald.

5.1.1. *Krachtlijnen economische reconversie*

- Extra stimulans voor de uitrusting van industrieterreinen

De n.v. Mijnen (ex-KS) had zich na de beslissing tot sluiting van de Limburgse Mijnen er toe verbonden tot eind 1996 een enveloppe ad 1 miljard BEF te reserveren voor de financiering van de uitrusting van industrieterreinen.

Uit deze enveloppe werden de voorbije jaren aan verschillende Limburgse gemeenten leningen toegestaan voor de verwerving en uitrusting van industriegronden.

Het akkoord voorziet dat binnen de Limburgse Reconversie maatschappij (LRM) dit Fonds voor de financiering van industrieterreinen zal worden omgevormd tot een rollend fonds en dat de tijds-horizon wordt verschoven van 31.12.1996 tot 31.12.2007. De GOM-Limburg zal instaan voor het beheer van de middelen die door LRM ter beschikking worden gesteld.

- Er werd een globale regeling uitgewerkt voor de financiering van de sanering van de mijnsterreinen en de restauratie van de mijngebouwen.
- Voor de financiering van een aantal strategisch belangrijke investeringen op het vlak van toeristische en economische infrastructuur zal in het Limburgfonds een enveloppe worden voorzien van 550 miljoen BEF. De gemeenten en de provincie zullen op deze enveloppe een beroep kunnen doen voor infrastructuurinvesteringen met belangrijke tewerkstellingseffecten.
- In samenwerking met de GOM-Limburg zal de Limburgse Reconversie maatschappij een dynamisch acquisitiebeleid ten aanzien van buitenlandse investeerders uitwerken. Hiervoor zal LRM een enveloppe van 500 miljoen BEF reserveren.
- Voor een additioneel investeringsprogramma in de sector van de sociale huisvesting zal de komende jaren 1 miljard BEF worden vrijgemaakt. Deze extra impuls zal door de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij worden uitgevoerd met middelen die ter beschikking worden gesteld door de Limburgse Reconversie maatschappij.

In de beheersovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en de Limburgse Reconversie maatschappij werden de nodige bepalingen opgenomen voor de uitvoering van deze economische krachtlijnen.

5.1.2. *Krachtlijnen sociale reconversie*

- Er zal uitvoering worden gegeven aan de project-engagements die door de Permanente Werkgroep (PWL) reeds formeel of principieel werden goedgekeurd.
- De lopende sociale reconversieprojecten zullen voor eind 1996 worden geëvalueerd en aan de doelstellingen van het Toekomstcontract worden getoetst. In principe zullen al deze projecten vanaf 1997 worden ingepast in de gewone begrotingskredieten van de Vlaamse Gemeenschap.
- Het onderwijsvoorrangsgebiedenbeleid (OVGB) wordt in het kader van een mogelijke verlenging tot het jaar 2000 medio 1996 geëvalueerd.
- De voorziene cofinanciering vanuit de Europese Unie voor de diverse Europese programma's zal maximaal worden benut. De Vlaamse regering zal hiervoor de nodige middelen in haar begroting voorzien.

In de begroting van het Limburgfonds voor het begrotingsjaar 1996 werden de nodige kredieten ingeschreven voor de verdere financiering van de sociale reconversieprojecten en de cofinanciering van een aantal Europese Programma's.

5.1.3. *Nieuw structureel kader*

De reconversieinitiatieven zullen in de toekomst worden gestuurd vanuit het Interministerieel Overleg (IMO).

De Permanente Werkgroep Limburg zal een beleidsvoorbereidende taak krijgen. De opdrachten van de PWL zijn de volgende :

- het voorbereiden van het Interministerieel Overleg ;
- het opvolgen van de projecten die worden goedgekeurd in het kader van het Toekomstcontract Limburg ;
- het voorleggen van eigen initiatieven aan het IMO tot realisatie van de vooropgestelde doelstellingen in het kader van het Toekomstcontract Limburg.

Het stemrecht binnen de PWL wordt niet langer gehandhaafd.

Op 12 juni 1995 heeft de Vlaamse regering haar goedkeuring gehecht aan de oprichting van de vzw PWL. Deze vereniging zal instaan voor de ondersteuning van de opdrachten van de PWL en het IMO.

In het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 1995 werden de nodige bepalingen opgenomen om dit nieuw structureel kader gestalte te geven.

5.2. **Delocalisatie**

De voorbije jaren heeft delocalisatie in Vlaanderen meer aandacht gekregen. Aan de basis daarvan ligt

de verplaatsing van activiteiten van vooral West-Vlaamse ondernemingen naar Henegouwen en Noord-Frankrijk.

De term delocalisatie schept enige verwarring want een precieze definitie en omschrijving blijft achterwege; de term delocalisatie wordt dan ook in zeer verschillende betekenissen gebruikt. In zijn eenvoudigste vorm kan delocalisatie gedefinieerd worden als het stop zetten van de productie in het thuisland om ze te verplaatsen naar een ander land. In de praktijk komen er echter nog talrijke andere vormen die de discussie bemoeilijken. Kan men bijvoorbeeld van delocalisatie spreken als een bedrijf een dochteronderneming opstart in een markt, die anders gesloten zou blijven ?

Nochtans is delocalisatie geen nieuwheid, want economische activiteiten verschuiven al decennia lang over de wereld. In de loop der jaren zijn daar markante voorbeelden van te vinden. De delocalisatie van Amerikaanse ondernemingen vanuit de Verenigde Staten naar Europa heeft in het verleden trouwens vele voordelen voor Vlaanderen opgeleverd.

Delocalisatie is immers een typisch economisch fenomeen dat in grote mate samenhangt met de comparatieve voor- en nadelen van landen en regio's. Kort gezegd komt dit erop neer dat wanneer een land of regio specifieke vestigingsfactoren bezit of verkrijgt (groot volume aan arbeidskrachten, lage loonkosten, grote kapitaalvoorraad, excellente kennisinfrastructuur ...), bedrijven in dat land of regio activiteiten zullen ontplooiën en ontwikkelen die het best aansluiten op die betreffende vestigingsfactoren. Het land of de regio bezit dan voor die activiteiten een comparatief voordeel t.o.v. andere landen en regio's.

Delocalisatie is in dit opzicht, net zoals export trouwens, een vorm van internationale arbeidsverdeling waarbij landen en regio's zich specialiseren in die activiteiten waarvoor ze over een comparatief voordeel beschikken.

De mundialisering zorgt ervoor dat het proces van comparatieve voordelen zich uitstrekt over een toenemend aantal landen en een toenemend aantal activiteiten. In de jaren zestig bleef delocalisatie vooral beperkt tot de arbeidsintensieve sectoren. In de jaren zeventig kwamen ook de meer kapitaalintensieve sectoren (scheepsbouw, auto's) aan de beurt. En de laatste jaren komt delocalisatie ook voor in meer high-tech sectoren, en zelfs in de dienstensector.

Het Planbureau heeft in een studie van 1994 het fenomeen van delocalisatie in België uitvoerig bestudeerd.

In betreffende studie onderscheidde het Planbureau drie concrete soorten van delocalisatie:

delocalisatie met afbouw: hierbij wordt de productie uit het moederland geheel of gedeeltelijk, ineens of geleidelijk overgeplaatst naar een ander land, waarbij de activiteiten (en de tewerkstelling) in het moederland in overeenstemmende mate dalen ;

delocalisatie met expansie: d.i. het opstarten in een gastland van een productie (eventueel van een schakel uit het productieproces) zonder overeenstemmende stopzetting of inkrumping van activiteit (en/of personeel), behalve indien de productie gebeurt om redenen van marktaanwezigheid, nabijheid van grondstoffen, energie, transportkosten (de overheveling of creatie van productie in het buitenland omwille van deze redenen wordt niet als delocalisatie aanzien) ;

delocalisatie met diversificatie: d.i. de inplanting in een gastland van productie of diensten, al dan niet verwant met de productie in het moederbedrijf.

Het is duidelijk dat de eerste soort delocalisatie, delocalisatie met afbouw van activiteiten in het binnenland, de meeste nadelige effecten (o.a. op het vlak van werkgelegenheid) resorteert. Het is ook deze soort van delocalisatie die het meest de actualiteit haalt ; de andere soorten van delocalisatie krijgen relatief minder aandacht.

Het Planbureau kwam tot de volgende algemene conclusies :

- delocalisatie in enge zin heeft tot 1993 slechts een beperkte omvang : het aandeel van delocalisaties in enge zin d.w.z. met verlies van activiteiten en/of arbeidsplaatsen is bescheiden ;
- delocalisaties omwille van expansie en diversificatie zijn veel talrijker dan delocalisaties in enge zin ;
- de negatieve weerslag op de werkgelegenheid lijkt beperkt, maar het is niet mogelijk na te gaan hoeveel jobs verloren zijn gegaan door de delocalisaties ;
- niet de lage loonlanden maar de Europese landen trekken de meeste vestigingen aan, vooral de vier rechtstreekse buurlanden : Frankrijk, Nederland, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk ;
- het zijn meestal dezelfde sectoren waarin delocalisatie plaats vindt (textiel, kleding, diamant, electronica ...).

Tegenover de emigrerende delocalisatie, betaamt er een belangrijke immigrerende delocalisatie (= buitenlandse investeringen in België). Deze stroom van rechtstreekse buitenlandse investeringen is in ons land veel belangrijker dan de Belgische investeringen in het buitenland.

Een studie van de GOM West-Vlaanderen onderzocht de motieven van West-Vlaamse ondernemers om te delocaliseren naar Wallonië en Noord-Frankrijk. De belangrijkste waren :

- tekort aan beschikbare terreinen in West-Vlaanderen ;
- goedkopere gronden in Wallonië ;
- steunmogelijkheden ;
- nabijheid Frans cliënteel ;
- weigering vergunning in West-Vlaanderen ;
- snelle afhandeling van dossiers in Wallonië ;

– zeer goede service van de gemeentebesturen te Komen en te Moeskroen (o.a. door investeringsprospectoren).

Specifiek m.b.t. de situatie in West-Vlaanderen, zijn er door de voorbije Vlaamse regering reeds stappen gezet. Om een zeker tegengewicht te kunnen bieden aan de enorme subsidies in Wallonië en Noord-Frankrijk, heeft de Vlaamse regering er bij de Europese Commissie voor gepleit een aantal Vlaamse subregio's te erkennen als ontwikkelings- of bufferzone. Op 5 juli 1995 heeft de Europese Commissie een lijst van gemeenten en deelgemeenten in dit kader goedgekeurd. (zie hoger punt 2.3)

Het ligt zeker niet in de bedoeling van de Vlaamse regering om de hoge subsidiepolitiek te gaan bekampen met gelijkaardige maatregelen. Op lange termijn heeft dit immers een contra-productief effect zoals in de studie van Mc Kinsey ter gelegenheid van het Eerste Vlaams Economisch Forum duidelijk aangetoond werd. Ondernemingen die expansiesteun ontvangen hadden, waren minder productief dan ondernemingen die geen steun gekregen hadden. De Vlaamse regering zal daarentegen deze problematiek aanpakken door een structureel beleid dat de sterke punten van de Vlaamse economie uitbouwt en de zwakke punten compenseert.

De wet van de comparatieve voordelen heeft tot een zekere specialisatie geleid in de wereld, een specialisatie die echter constant in beweging is. Lage loonlanden in vooral Zuidoost Azië en Oost-Europa zijn relatief meer gespecialiseerd in arbeidsintensieve activiteiten. Voor de westerse wereld komt het erop aan comparatieve voordelen te verwerven in high-tech producten en in kwaliteitsproducten met een sterke internationale vraag. Daarom is de kennisfactor nu reeds zo belangrijk ; een gegeven dat in de toekomst enkel versterkt zal worden.

Daarom is de Vlaamse regering ervan overtuigd dat het tot nu toe gevoerde economische beleid verdergezet moet worden. Doelstelling van dat beleid is het Vlaams economisch weefsel structureel te versterken en permanent op te waarden. Dit is de beste remedie tegen delocalisatie.

Van Vlaanderen terug een performante investeringsregio maken impliceert dat buitenlandse bedrijven aangetrokken worden en dat Vlaamse bedrijven hier verankerd blijven. De twee aandachtspunten binnen het project "Vlaanderen, ondernemend land", nl. de verbetering van het ondernemingsklimaat en het ontwikkelen van vaardigheden, zijn daar essentieel op gericht. Een dialoog met de federale overheid betreffende loonkosten, fiscaliteit en arbeidsflexibiliteit schijft zich volledig in dit objectief in. Daarnaast verdient de werking van de eigen economische hefboomen (O&O, export, infrastructuur, ...) de maximale aandacht.

5.3. Premies voor deel-tijd-arbeid

In maart 1993 organiseerde de Vlaamse regering samen met de Vlaamse sociale partners de eerste Vlaamse Werkgelegenheidsconferentie.

De resultaten van deze conferentie werden geconcretiseerd in het "Protocol met betrekking tot de Werkgelegenheidsconferentie" van 17 maart 1993. Het protocol omvatte zowel maatregelen ter versterking van het economisch draagvlak als een reeks voluntaristische tewerkstellingsmaatregelen.

De Vlaamse minister bevoegd voor Economie laste in het protocol een maatregel in, waardoor een premie van 3.000 of 5.000 frank (al naar gelang het geval) gedurende een periode van maximum twee jaar werd toegekend aan werknemers, die van een voltijdse betrekking op een deeltijdse betrekking overschakelen of loopbaanonderbreking nemen. De premie werd slechts toegekend, voor zover binnen de onderneming hierdoor een effect van arbeidsherverdeling ontstond, dus voor zover er bijkomende jobs werden gecreëerd.

De deel-tijd-premie werd geregeld door het Besluit van de Vlaamse regering van 2 maart 1994 "houdende de aanmoediging in het Vlaamse Gewest van de wedertewerkstelling van uitkeringsgerechtigde werklozen of van de daarmee gelijkgestelde personen door middel van herverdeling van de arbeid".

In de Vlaamse begroting werd voor de periode 1993-1994-1995 een éénmalig krediet ingeschreven van 8,5 miljard frank in uitvoering van de Werkgelegenheidsconferentie. Hiervan werd ongeveer 2 miljard frank voorbestemd voor de deel-tijd-premies.

Inzake deel-tijd-premies werden tot nu toe slechts 2.270 dossiers goedgekeurd. Van het oorspronkelijk voorziene bedrag blijft nog een onbenut saldo over ten belope van ongeveer 1.750 miljoen frank.

Gelet op de vrij lage respons is het noodzakelijk deze maatregel te evalueren en, zo nodig, bij te sturen.

Hoe dan ook lijkt het aangewezen om de verdere uitvoering van deze maatregel veeleer aan de minister van Tewerkstelling toe te vertrouwen, zodat deze laatste de maatregel op een coherente wijze in zijn beleid kan inpassen.

In de tabel hieronder wordt een overzicht gegeven van het aantal behandelde dossiers op 13.09.1995. Het valt op dat vooral vrouwen van de maatregel gebruik maken, hoofdzakelijk voor loopbaanonderbreking (LO).

	Ingediende aanvragen 3009	Goedgekeurde aanvragen 2270
Mannen	200	139
Deeltijds	131	95
Loopbaanonderbreking	54	44
Onvolledig	15	
Vrouwen	2809	2131
Deeltijds	1010	745
Loopbaanonderbreking	1768	1386
Onvolledig	31	

5.4. Landbouw

ONDANKS DE TERUGLOOP IN HET AANTAL BEDRIJVEN EN DE TEWERKSTELLING blijft de primaire sector van land- en tuinbouw een zeer belangrijk socio-economisch segment van het Vlaams maatschappelijk gebeuren.

DE SECTOR MOET ECHTER MEER IN HET PERSPECTIEF VAN ZIJN PRODUCTIEKOLOM benaderd worden. Volgens bepaalde bronnen heeft de produktiekolom land- en tuinbouw nog steeds een aandeel in het BBP van $\pm 8\%$. Ingrijpen op het niveau van het land- of tuinbouwbedrijf heeft onvermijdelijk gevolgen voor de toeleverende bedrijven, de be- of verwerkende bedrijven en de handel. Omgekeerd hebben de economische oriëntaties van deze bedrijven een belangrijke invloed op het land- en tuinbouwbedrijf. Het komt er op aan de verschillende schakels van de produktiekolom beter op elkaar af te stemmen. Op die manier kan een kwaliteitspolitiek gevoerd worden waarbij produkten met een hoge toegevoegde waarde worden afgeleverd.

DE CENTRALE LIGGING VAN VLAANDEREN IN EUROPA IS EEN BELANGRIJKE TROEF VOOR BEPAALDE DEELSECTOREN IN DE LAND- EN TUINBOUW. Zo is de agro-voedingssector in zijn geheel een zeer exportgerichte sector: in 1993 werd een positief exportsaldo gehaald van 21 miljard F. Momenteel wordt de sector als gevolg van de recente GATT-akkoorden en de hervorming van het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid geconfronteerd met de uitdaging van een vrijer wordende handel zowel binnen Europa als op wereldvlak.

DAARNAAST HEEFT DE LAND- EN TUINBOUWSECTOR IN VLAANDEREN TE KAMPEN MET HOGE VERGOEDINGEN VOOR DE PRODUCTIEFACTOREN ALS GEVOLG VAN VERPLICHTINGEN DIE WORDEN OEGELEGD VANUIT HET OOGPUNT VAN MILIEU EN RUIMTELIJKE ORDENING.

OM AAN DEZE UITDAGINGEN HET HOOFD TE BIJEN ZIJN STRUCTUREEL GOED UITGERUSTE BEDRIJVEN MET AAN HET HOOFD DESKUNDIGE BEDRIJFSLEIDERS DIE VLOT TOEGANG KUNNEN VINDEN TOT DE VOOR HEN RELEVANTE INFORMATIE ONONTBEERLIJK. BELANGRIJK DAARBIJ IS DAT BEDRIJVEN MET EEN FAMILIALE DIMENSIE OPTIMALE KANSEN KRIJGEN. DOELSTELLING IS EEN ZO GROOT MOGELIJK EVENWICHT TUSSEN ECONOMIE EN ECOLOGIE TE BEREIKEN.

ER MOET DAAROM EEN BELEID WORDEN ONTWIKKELD GERICHT NAAR :

- toekomstgerichte land- en tuinbouwbedrijven die marktgericht produceren rekening houdend met de draagkracht van het milieu en de verzuchtingen van de maatschappij inzake dierenwelzijn ;
- een vlotte informatiedoorstroming van gegevens van de overheid en onderzoeksinstituten naar de sector en van de sector naar de buitenwereld ;
- een kwalitatief betere en op de actuele noden afgestemde landbouwworming ;
- het garanderen van bedrijfs- en rechtszekerheid in de land- en tuinbouwsector bij het uitwerken van wetgeving inzake milieu en ruimtelijke ordening ;

- het opvangen van de specifieke noden in de door de E.U. als plattelandzone erkende gebieden in Vlaanderen.

DIT BELEID MOET ONTWIKKELD WORDEN IN OVERLEG MET DE SECTOR DIE ALS PRODUCTIEKOLOM ZAL BENADERD WORDEN.

5.5. Actieprogramma Textiel

NET ALS IN DE ANDERE SECTOREN bestaat in de textiel- en confectiesector een grote behoefte aan risicokapitaal. Schaalvergroting, internationalisering, strenge milieunormen en nieuwe produktietechnologieën vragen zware financiële inspanningen.

SINDS 1989 vervult GIMVINDUS de rol van publieke investeringsmaatschappij voor de ex-nationale sectoren.

IN DE BEHEERSOVEREENKOMST VAN 16 MEI 1995 TUSSEN HET VLAAMSE GEWEST EN GIMVINDUS werd voorzien dat GIMVINDUS in de periode 1995-1997 600 miljoen frank mag investeren in de textielsector.

VOORZOVER HET GLOBAAL FINANCIËEL EVENWICHT VAN GIMVINDUS DIT TOELAAT, zal naar aanleiding van de evaluatie van de beheersovereenkomst voor het boekjaar 1995, worden onderzocht in hoeverre dit investeringsritme in de textielsector kan worden opgedreven.

DE VLAAMSE TEXTIEL- EN CONFECTIESECTOR zal slechts het hoofd kunnen bieden aan de concurrentie uit de lage-loonlanden indien dringend werk wordt gemaakt van een technologische opwaardering (doorgedreven automatisatie, verbetering van de productieprocessen, technologische adviesverlening, ...). In het kader van het Vlaams technologiebeleid dient ruime aandacht aan deze problematiek te worden geschonken en zullen specifieke acties naar de textiel- en confectiesector toe worden uitgewerkt. Vooral in het kader van het clusterbeleid dienen zich mogelijkheden aan.

DE SOCIALE PARTNERS uit de textiel- en confectiesector dringen er op aan dat de Vlaamse overheid specifieke acties zou financieren inzake textiel en kleding. Deze acties kunnen volgens hen best gebeuren in samenspraak met de sociale partners, die in de SERV-commissie Textiel en Kleding hun overlegforum hebben.

DE ACTIES Zouden volgens de sociale partners op volgende domeinen betrekking moeten hebben :

- Wetenschappelijk onderzoek : bijkomende middelen voor collectief onderzoek of voor individuele onderzoeksprojecten ;
- Exportbevordering : de sociale partners vragen een grotere aandacht van de VDBH voor sectorale initiatieven ;
- Produktontwikkeling : door het stimuleren van creativiteit, mode en design moeten produkten met een hogere toegevoegde waarde worden ontwikkeld ;
- Milieubeleid : een verhoogde steun voor milieu-investeringen in de textielsector ;

- Onderwijs : het zoeken van oplossingen voor het kwantitatieve gebrek aan afgestudeerden met een textielopleiding via een speciale promotie-campagne voor het textielonderwijs ;
- Beroepsopleiding : de VDAB-textielopleidingscentra evenals de sectorale initiatieven COBOT en IVOC verder uitbouwen.

Met de sociale partners zal worden nagegaan hoe deze acties kunnen worden geconcretiseerd.

Tenslotte komt de textiel- en kledingsector ook in aanmerking voor ondersteuning door de Europese Commissie in het kader van het Europese initiatief RETEX : dit initiatief werd hoger (zie punt 3.3.4) toegelicht.

5.6. Binnenvaart : alternatief vervoer met mogelijkheden

Het aantal Belgische schepen op de binnenvaart ging de voorbije dertig jaar gestaag omlaag van 5.911 tot 1.596. Van de schepen die vorig jaar ingeschreven waren, vervoerden er 1.399 een droge lading en 197 een vloeibare lading.

Ondanks de toename van het gemiddelde laadvermogen van de binnenschepen daalde ook de totale tonnenmaat. Ze halveerde op dertig jaar van 2,77 miljoen tot 1,49 miljoen ton. De daling komt volledig op rekening van de schepen met een vaste lading. Bij de tankers -waarvan het aantal tussen 1965 en 1994 daalde van 394 tot 197- steeg het gezamenlijke laadvermogen van 167.205 ton tot 211.014 ton. De binnenscheepvaart nam in 1994 in België 13 % van het vrachtvervoer voor haar rekening, tegenover 66 % voor het wegvervoer en 20 % voor de spoorwegen.

In toepassing van het samenwerkingsakkoord van 23 maart 1990, gesloten tussen de Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met betrekking tot de toepassing van de Verordeningen van de Europese Gemeenschap betreffende de structurele sanering van de binnenvaart, inzonderheid artikelen 6 en 8, heeft de Dienst Regeling Binnenvaart (DRB) voor de slooptactie van 1990 (aanvragen ingediend tussen 01/01 en 30/04/90) in totaal 572.024.113 BEF aan sloopuitkeringen uitbetaald voor de sector "droge lading en duwboten" en 151.920.194 BEF voor de sector "tankvaart". Van het totaal van deze sloopuitkeringen was respectievelijk 81 %, 18 % en 1 % bestemd voor in het Vlaamse Gewest, in het Waalse Gewest en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gevestigde eigenaars.

De financiering hiervan is enerzijds gebeurd met de jaarlijkse bijdragen die door de eigenaars van binnenschepen in het begin van 1990 en 1991 aan het Sloopfonds werden betaald en anderzijds door middel van een kredietfaciliteit, bekomen bij de ASLK tegen voorwaarden die vooraf mee werden goedgekeurd door de Gewesten. Met ingang van 30 april 1991 werd die kredietfaciliteit omgezet in een onderhandse consolidatielening voor een bedrag van 500 miljoen BEF. Ook de totstandkoming van

deze consolidatielening is geschied met het voorafgaande akkoord van de Gewesten.

Voor de vaststelling van het schema van terugbetaling werd uitgegaan van financiële mogelijkheden van het Belgisch Sloopfonds zoals die konden worden afgeleid uit de verrichtingen voor de jaren 1990 en 1991. Vandaar dat de lening een looptijd heeft van 5 jaar met een jaarlijkse afbetaling van minimum 100 miljoen BEF. De laatste schijf van het kapitaal dient te worden terugbetaald op 30/04/96.

De middelen voor de terugbetaling van de lening bestonden aanvankelijk uit de jaarlijkse bijdragen, de speciale oud-voor-nieuwbijdragen en de eventuele ontvangsten in het kader van de internationale solidariteit tussen de sloopfondsen. Aanvankelijk waren deze inkomsten ruim voldoende om aan het afbetalingsschema te voldoen.

In 1994 en 1995 kon echter niet worden voldaan aan de contractueel vastgelegde minimale afbetalingsschijf. Dit is o.m. het gevolg van aanpassingen aan de verordeningen. Einde 1992 werd beslist om de speciale oud-voor-nieuwbijdragen ontvangen vanaf 1 januari 1993, niet meer te gebruiken voor de terugbetaling van de lening, maar wel voor de uitkering van nieuwe slooppremies. Vervolgens was er de strikte scheiding tussen de tankvaartsector en de sector droge lading en duwboten. Door de hoge oud-voor-nieuwbijdragen voor de jaren 90-92 kon de tankvaartsector met de betaling van de jaarlijkse bijdrage voor 1994 reeds een volledige terugbetaling van de hoofdsom van de lening verwezenlijken. De gehalveerde bijdrage die deze sector vanaf 1995 nog dient te betalen kan echter niet meer worden gebruikt voor de afbetaling van de lening, doch dient eveneens voor de toekenning van nieuwe sloopuitkeringen.

Rekening houdend met deze elementen zijn de middelen waarover het Sloopfonds beschikt voor de jaarlijkse aflossing van het kapitaal sterk verminderd. Hier komt verder nog bij dat de koers van de ECU in BEF tijdens de opeenvolgende jaren gedaald is (1990 : 42,6225 BEF - 1995 : 39,2162 BEF), waardoor de opbrengst van de jaarlijkse bijdrage eveneens verminderde.

Een afbetaling van de lening binnen de gestelde termijn van 5 jaar zal bijgevolg niet mogelijk zijn. Vandaar dat de DRB de ASLK heeft verzocht om tot een herziening van het afbetalingsschema te kunnen overgaan. Een aanpassing van de looptijd van de lening is mogelijk met respect van de bepalingen van het samenwerkingsakkoord. Hierin werd immers voorzien in de mogelijkheid tot het aangaan van een lening met een maximale looptijd van 10 jaar.

Naast de situatieschets van het sloopfonds dient als belangrijk element vermeld dat begin 1995 de Europese Commissie steun aan nieuwbouw, vernieuwbouw en aankoop in het kader van de expansiewetgeving opschorste.

Tenslotte is er de mededeling van de EU-Commissie van mei '95 over een gemeenschappelijk beleid inzake de ordening van de markt voor de

binnenvaart en begeleidende maatregelen, met als klemtonen :

- geleidelijke liberalisering van de binnenvaartmarkt ;
- beperking structurele overcapaciteit ;
- bevordering binnenvaart om reden van milieu, veiligheid, energiezuinigheid en alternatief voor wegtransport.

De ons omringende landen namen desbetreffend reeds initiatieven :

Duitsland (100 miljoen DM voor steun, 60 miljoen DM voor sloop) ;

Nederland (o.a. waarborgsysteem voor leningen uittreedpremie, budget 275 miljoen gulden).

Wil de Vlaamse binnenvaart op een sociaal-economisch verantwoorde manier overleven dan dringen maatregelen zich op.

5.7. Energiebeleid

De vermindering van de CO² uitstoot en het rationeel energiegebruik (REG) blijven voor de Vlaamse regering de voornaamste prioriteiten van haar energiebeleid.

In Rio de Janeiro heeft gans de wereld zich gemobiliseerd om zich te verdedigen tegen de stijging van het CO²-gehalte in de atmosfeer en de gevaren van het broeikaseffect. De Belgische regering heeft er zich op de ministerraad van 6.6.1991 toe verbonden tegen het jaar 2000 de uitstoot van CO² in België met 5% te verminderen ten opzichte van het jaar 1990. Het CO²/REG beleidsplan werd op 15 juni 1994 door de Vlaamse regering goedgekeurd. Dit principiële plan zal in de komende maanden verder worden uitgewerkt.

De Europese Commissie voorziet de mogelijkheid tot het invoeren van een CO²-Energietaks. De federale regering wenst deze te gebruiken als alternatieve financiering van de sociale zekerheid. Het Planbureau heeft hieromtrent gesteld dat een opbrengstverdeling van 70% voor de sociale zekerheid en 30% voor REG-investeringen de meest optimale verdeling is voor het verzekeren van de economische continuïteit en de tewerkstelling. Indien de CO²-Energietaks wordt ingesteld zal de Vlaamse regering een deel van de opbrengst opeisen, ter versterking van het concurrentievermogen van de ondernemingen.

Inzake het rationeel energiegebruik zal werk worden gemaakt van de convenanten met de gas- en electriciteitssector. Het principe van de beheersing van de vraag naar energie zal daarbij een essentieel uitgangspunt vormen. Tevens heeft de Vlaamse regering het voornemen uitgedrukt de financiële, beleidsmatige en organisatorische onafhankelijkheid van de energiedistributiesector te versterken.

Warmte-kracht koppeling (WKK) in de industrie en de dienstensector is de meest effectieve van alle maatregelen tot reductie van de CO² uitstoot. WKK is tevens de maatregel met de meeste econo-

mische afgeleiden, zodat dit meteen ook de meest efficiënte maatregel is.

De Vlaamse regering zal werk maken van een verdoordreven invoering van WKK.

Het aanmoedigen van innovatieve financieringstechnieken voor REG-investeringen zal worden onderzocht.

De vaststelling dat er momenteel onvoldoende wordt geïnvesteerd in projecten op het gebied van rationeel energiegebruik is voornamelijk te verklaren door een gebrek aan vertrouwen in het financiële rendement van die investeringen. Over het algemeen wordt door onze Vlaamse onderneming nog steeds de voorkeur gegeven aan investeringen die de kwaliteit van het produkt verbeteren of de produktie verhogen. Dikwijls zijn er ook technische (men beschikt niet over de know-how) en financiële belemmeringen.

Het systeem van de Investering door Derden kan voor deze probleemstelling een oplossing bieden aangezien het alle financiële en technische obstakels voor de geïnteresseerde ondernemingen uit de weg ruimt.

In het energiebeleid zal ook de link worden gelegd met het technologisch beleid via het organiseren van demonstratieprojecten en het implementeren van een kenniscentrum voor best beschikbare technieken.

De administratie werd verzocht voor al deze beleidslijnen gefundeerde voorstellen te formuleren.

5.8. SERV : naar een nieuwe overlegvorm ?

De Sociaal-economische Raad van Vlaanderen (SERV) werd 10 jaar geleden bij decreet opgericht als het orgaan, waarin de Vlaamse sociale partners advies uitbrengen aan de Vlaamse regering en aan de Vlaamse Raad.

De decretale opdracht van de SERV is drievoudig :

1. het verstrekken van adviezen in verband met aangelegenheden die een sociaal-economische dimensie hebben. In de praktijk werd dit zeer ruim geïnterpreteerd en verstrekt de SERV adviezen over tal van onderwerpen ;
2. de autonome bevoegdheid om aanbevelingen te formuleren. In deze functie heeft de SERV talrijke aanbevelingen geformuleerd. Enkele voorbeelden hiervan zijn de staatsvorming, de transferten in de sociale zekerheid, mobiliteit, armoede, en de economische compensaties bij militaire bestellingen ;
3. naast adviesorgaan is de SERV hét overlegorgaan van de Vlaamse sociale partners. De sociale partners bepalen zelf over welke aangelegenheden zij overleg plegen en tot welke aanbevelingen of afspraken zij komen.

Naast deze drie decretale opdrachten werden in de loop der jaren nog andere taken aan de SERV toevertrouwd, zoals de oprichting van talrijke commissies (Havencommissie, Studiecommissie Maris, ..).

Bovendien werden binnen de SERV een reeks sectoriële commissies opgericht.

Het tienjarig bestaan van de SERV en de rechtstreekse verkiezing van de Vlaamse Raad zijn een goede gelegenheid voor de SERV om de werking van de SERV te evalueren en te verbeteren. Met het oog daarop heeft de SERV een reflectiedocument voorbereid ("De SERV na een rechtstreeks verkozen Vlaamse Raad").

In essentie wil de SERV het aantal uitgebrachte adviezen beperken en toespitsen op de sociaal-economische thema's sensu stricto of tot strategisch belangrijke onderwerpen. Ook in de autonome bevoegdheidsfunctie zal een selectie van te bestuderen onderwerpen worden gemaakt.

Verder moet de opdracht van de SERV tegenover andere adviesorganen (zoals Mina-Raad, VLOR, VRWB) duidelijker worden afgelijnd.

Tenslotte moet de band tussen de SERV en de Vlaamse Raad worden versterkt, door bijvoorbeeld periodieke contacten te organiseren tussen een delegatie van de SERV en het Bureau van de Vlaamse Raad.

In de komende legislatuur zal het er op aankomen om deze nieuwe opdrachtoomschrijving van de SERV samen met de sociale partners te formaliseren en in de praktijk te brengen.

De vastleggingsmachtigingen van de expansiefondsen maken in de begroting van 1996 meer dan 60 procent uit van de beleidskredieten.

Deze vastleggingsmachtigingen werden in de periode 1991-1994 drastisch afgebouwd (van 11,7 miljard BEF tot 6,3 miljard BEF). De beleidsruimte die hierdoor vrijkwam, werd grotendeels aangewend voor de versnelde uitvoering van een aantal infrastructuurwerken met een belangrijk economische weerslag en de verhoging van de middelen voor het wetenschappelijk onderzoek.

In 1994 hebben deze machtigingen een kritische drempel bereikt. De kredieten moeten de komende jaren terug op een peil worden gebracht dat overeenstemt met het te verwachten investeringsritme van de bedrijven in Vlaanderen.

Voor het algemeen economisch beleid, het energiebeleid en de middenstandsvorming werden in het kader van de begroting 1996 geen ingrijpende herstellingen doorgevoerd.

6. KERNCIJFERS VAN DE BEGROTING ECONOMIE

Programma	Beleidskredieten (in miljoen frank)			
	1993	1994	1995	1996
Algemeen Economisch beleid (51.10)	3.025,0	3.098,1	3.321,5	3.017,4
Expansiesteun (51.20)	8.629,0	6.366,2	7.107,3	7.274,2
Energie en Natuurlijke Rijkdommen (51.50)	143,7	116,1	121,2	119,5
Middenstandsvorming (52.20)	1.610,5	1.705,4	1.709,5	1.769,1
	13.408,2	11.285,8	12.259,5	12.180,2

BIJLAGE 1

FOTOGRAFISCH

BIJLAGE 2

FOTOGRAFISCH

BIJLAGE 3

STEUNEVOLUTIE EXPANSIEWETGEVING (Wetten '59 en '70)
PERIODE 1980 - 1995

1. vanaf 31 mei 1980

1.1. rentetoelage en kapitaalpremie

* wet van 17 juli 1959

** de hoogte van de toelage bedraagt 3 of 2 % op de helft van de aanvaarde investeringen, naargelang de activiteit al dan niet tot een voorraangssector behoort

** de duur van de toelage bedraagt 3, 2 of 1 jaar, naar gelang de activiteit voldoet aan 3, 2 of 1 van de "specifieke criteria" (een lijst van 12 criteria waarmee het belang van het project werd geëvalueerd)

** bijzondere toepassing : de steun is 4 % gedurende 4 jaar op 2/3 van de aanvaarde investeringen indien voldaan wordt aan twee van de reeds genoemde "specifieke criteria" én aan minstens één bijkomend criterium (zoals tewerkstellingsstijging met 20 %)

* wet van 30 december 1970

** steunhoogte : 4 of 3 % op 2/3 van de investeringen

** steunduur : 4, 3 of 2 jaar

** bijzondere toepassing : 5 % gedurende 5 jaar op 3/4 van de investeringen

* er werd een conjunctuurtoelage toegekend, door de hoofdhulp met 2 jaar te verlengen in de wet van 1959 en met 2 % in de wet van 1970 en er werd rekening gehouden met een vrijstelling van terugbetaling ("franchise"). Aldus bedroeg de maximumsteun :

** 14 % in de wet van 17.07.1959

** 24,28 % in de wet van 30.12.1970

1.2. subsidiëring van bedrijfskapitaal was nog mogelijk

1.3. uitbetaling :

** kapitaalpremie : 3 gelijke jaarlijkse schijven

** rentetoelage : bij elke aflossing

1.4. de vrijstelling onroerende voorheffing (VOV) hing af van de financieringswijze

2. vanaf 6 maart 1983

2.1. invoering minimumgrens : 5 miljoen BF

2.2. nieuwe berekeningswijze : uitgedrukt in brutosteun (% van investeringsbedrag), met als componenten : basissteun, strategisch belang en tewerkstellingssteun

	<u>wet '59</u>	<u>R&D-zones</u>	<u>wet '70</u>
Minimum niveau (*)	4 %	8 %	10 %
gemiddeld niveau (*)	8 %	12 %	16 %
strategisch belang	2 %	4 of 7 %	2 of 3 %
meertewerkstelling (**)	2 %	4 %	3 %

(*) naargelang de sector

(**) toegekend indien tewerkstelling toenam met 10 % of 30 personen ; berekend op 10 MBF per bijkomende arbeidsplaats

2.3. maximumplafonds

* wet '59 : 12 %

* researchzones : 15 %

* wet '70 : 21 %

2.4. uitbetalingen

* rentetoelage : semesterieel (4 tot 12), naargelang steunhoogte

* kapitaalpremie : 2 of 4 jaarlijkse schijven, naargelang programma kleiner of groter dan 5 MBF.

3. vanaf 1 oktober 1987*3.1. nieuwe betoelagingsniveaus*

	<u>wet '59</u>	<u>R&D-zones</u>	<u>wet '70</u>
Minimum niveau	4 %	8 %	8 %
gemiddeld niveau	6 %	12 %	12 %
strategisch belang	2 %	3 %	3 %
meertewerkstelling	2 tot 4 %	id	4 tot 6 %
maximum	12 %	15 %	21 %

3.2. nieuwe berekeningswijze premie voor meertewerkstelling :

<u>subsidie</u>		<u>meertewerkstelling</u>	
<u>'59</u>	<u>'70</u>	<u>procentueel</u>	<u>absoluut</u>
2 %	4 %	+ 10 % (minimum : 5)	+ 30
3 %	5 %	+ 20 % (minimum : 10)	+ 60
4 %	6 %	+ 30 % (minimum : 15)	+ 90

*3.3. dossiers worden beperkt tot één per zes maand***4. vanaf 1 mei 1990***4.1. invoering afschrijvingsaftrek**4.2. invoering minimumgrens van 20 MBF**4.3. basissteun :*

* wet '59 : 0, 3 of 4 % naargelang de sektor

* wet '70 : 0, 6 of 8 % naargelang de sektor

4.4. strategisch belang :

* wet '59 : 2 %; uitzonderlijk 4 %

* wet '70 : 3 %; uitzonderlijk 6 %

N.B. : steeds strategisch belang in impulsgebieden

4.5. tewerkstellingspremie :

(invoering van dubbele berekeningsmethode : absoluut en relatief)

* wet '59 : max. 6 % // 400.000 BF/man

* wet '70 : max. 8 % // 600.000 BF/man

4.6. ecologiesteun wordt ingevoerd : overal 15 %

N.B. : ecologiesteun werd toen nog gecumuleerd met andere steun

4.7. maximumplafonds :

** 21 % in Limburg

** 18 % in Kempen en Westhoek

** 15 % in researchzones

** 12 % elders

4.8. VOV wordt afhankelijk van tewerkstellingscreatie

4.9. *versnelde uitbetaling KP : 1° schijf na 8 maand, later (vanaf 1 mei 1991) na 6 maand*

5. vanaf 20 mei 1992 (datum van de EU MKB-kaderregeling)

- * invoering van de begrippen "middelgrote en grote onderneming"
- * invoering van steunbeperkingen buiten ontwikkelingszones :
  - ** middelgrote ondernemingen : max. 7,5 %, na goedkeuring EU
  - ** grote ondernemingen : enkel "de minimis" en ekologiesteun

6. vanaf 14 maart 1994 (na invoering decreet) (+ sedert 05.04.95 enkele besparingsmaatregelen)

6.1. *minimumgrens wordt afhankelijk van tewerkstelling*

6.2. *basissteun :*

- * decreet : 0 %
- * wet : 4 %

6.3. *strategisch belang :*

- * decreet : max. $5 \times 1 \% = 5 \%$
- * wet : max. $4 \times 2 \% = 8 \%$

6.4. *meertewerkstelling :*

- * decreet : max. 5 % // berekend op 10 MBF per man
- * wet : max. 9 % // id.

6.5. *ecologiesteun :*

- * decreet : 12 of 15 %
- * wet : 15 of 18 %

N.B. ecologiesteun wordt niet meer gecombineerd met andere steun en louter de ecologische meerkost komt in aanmerking

6.6. *"zachte steun" (renteloze voorschotten) : principe wordt ingevoerd doch in de praktijk niet toegepast*

6.7. *maximumplafonds :*

- * decreet : = grote ondernemingen : enkel ecologiesteun
= middelgrote ondernemingen : 7,5 %
- * wet : = Limburg : 21 %
= Westhoek / Kempen : 18 %
= Meetjesland / Bufferzone : 18 % (05.07.95)

BIJLAGE 4

FOTOGRAFISCH van blz. 54 t.e.m. 59

De wijzigingen van de richtlijnen voor toepassing van de wet van 04/08/78 hadden buiten de in de tabel in kaart gebrachte elementen voornamelijk ook nog betrekking op :

- termijnen van indiening ;
  - termijnen inzake realisatie van de investeringen ;
  - uitbetaling van de steun (schijven, termijnen) ;
  - terugvorderingsprocedures.
  - .....
-